Бухы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

...эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

...921 оной ...гараа | № 114 (13828) | 1972 оной майн 17, среда | Сэн 2 мүнгэн

1972 ...

...репортаж

...ЛАЙНГАА ... ДХАНГҮЙ

...ай тарилга гол ту- ...ше һаа, тарьялан ...хүдэлмэри үшөөл ...ешмээн, хартаабха ...эй ургамалнуудые ...н тарижа дүүргэхэ ...ию. Мүн эдэ ур- ...е тарихынгаа урда ...аммиагай уһа оруул- ...жэ Улаан-Үдын ай- ...етская Россия» кол- ...ахи тракторна бри- ...адир П. Л. Емелья-...

...гэжэ газарта МТЗ- ... гурбан трактор, ...э тусхай культива- ...тарьялангай хүрьһэ ..., нэгэ мүһэн тэн- ...ай уһа оруулжа ...

...ээ урагша газартаа ... үтэгжүүлгэ ехээр ...агүйдэгшэ һэмди. ...а ондо аммиагай ... бусад минеральна ... нёдондонойхиһоо ... ехээр тарьяанайнгаа ...улжа байнабди. Та-... дээшэлхэл ёһоо-... зэргэтэй,—гэжэ ... Владимир Люшен-...

...ой нэгэдэхи трак-...адынхид энэ жэлдэ ...980 гектарта орооһо ...тоодо 975 гектарта ...риха түсэбтэй бай-... шэниисээ тарижа ...ёос, ешмээн тарижа ...

...малнуудые түргэн ...гэхын тула агрега-...

дуудаа үглөөнэй наранһаа эхилээд, үдэшын харанхы болотор нэгэшье байлгангүй хүдэлгэнэ. Механизаторнуудта халуун эдеэн хээрэнь абаашажа үгтэдэг. Тарьяанай үрэһэ хүрэнгэ агрегадуудта таһалгаряагүй зөөгдэнэ. Автомашинын жолоошод П. Русин, П. Китаев гэгшэд сеялкэнүүдтэ ороoһо баһал хээрэнь хэжэ үгэдэг юм.

Дүршэлтэй трактористнар Б. Терехов, А. Асташов, В. Шилин, П. Дорофеев гэгшэд тариха газараа эрхим шанартайгаар элдүүрилнэ. Эдэнэр халаан соогоо 7—7,5 гектар халжа, даабаряа үлүүлэн дүүр-

гэдэг юм. Тарилгын агрегадуудшье баһал бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлнэ. Трактористнар В. Шилин, Г. Терехов, Г. Воробьев гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг агрегадууд үдэртөө 22—24 гектар тариха даабаритай аад, халаан соогоо 34—35 гектар тарина.

В. ИСТОМИН.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Залуу тракторист В. Шилин (зүүн гар тээнь), тракторна бригадын бригадир П. Емельянов. 2. Тогоошон Н. Китаева механизаторнуудта хээрэнь халуун эдеэ абаашажа үгэнэ. 3. Газарай хүрьһэндэ оруулагдаха аммиагай уһан тусхай агрегадта хэгдэжэ байна.

З. ВЕСНИНАГАИ фото.

ҮБГЭН ЗАЛУУГҮЙ НУГА САБШАЛАНДА

Ниитынгээ һүрэг олон малда хүсэд хүрэхэ үбһэ тэжээл хуряажа абахын тула ажахын луговодууд габшагай хоёр һарын туршада ехэхэн ажал хэжэ байнхай.

«Эрдэм» колхозой отделени, бригада бүхэндэ герасимовска участогууд байгуулагданхай. Нуга сабшалан һайжаруулха хүдэлмэридэ эндэхи ажалшад гол анхаралаа хандуулна. Тус ажахын III отделениин Майханта гэжэ газарта үнинэй дүй дүршэлтэй луговод Гомбодоржи Цыренов 40 гектар сабшалан хэдэ дахин уһалжа, минеральна үтэгжүүлгэ оруулба. Энэ нүхэрнай үнинэй амаралтада гарабашье, гэртээ миин һуужа шададаггүй хүн юм. Шадаха зэргээрээ түрэл колхоздоо туһалха гэжэ оролдожо байдаг урагшаа һанаатай үбгэдэй нэгэн байха.

Нуга сабшалан һайжаруулгада Ёнхорой үбгэд Бальжи Юндунович Базаров, Дамба Бадма-Цыренович Балданов, Дарма Цыбикович Чимитов гэгшэд габшагай бэрхээр ажаллана. Мүн 1 отделенидэ энэ шухала хүдэлмэри һайнаар ябуулагдажа байнхай. Пенсионернүүд А. Самбуев, Н. Дымбрылов, Ц. Цырендоржиев болон бусад эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, сабшалан һайжаруулгада ехэхэн хубитаяа оруулалсана.

Тус ажахыда нуга сабшалан һайжаруулхын тула тусхай оньһожоруулагдамал отряд байгуулагдаа. Энэ отрядые үнинэй механизаторнуудай нэгэн Виктор Раднаевич Ганжуров хүтэлбэрилнэ. Отряд бүлүүр станцинуудые хэрэглэжэ, сабшалан үдэр һүнигүй уһална. Ажахын сабшалан дээрэ 1500 тонно наг шэбхэ гаргагдаа.

Габшагай хоёр һарын туршада оньһожоруулагдамал нүүдэл колонныи хүдэлмэрилэгшэд «Эрдэм» колхоздо ехэхэн туһаламжа үзүүлээ.

С. ШАРАПОВ.

Сэлэнгын аймаг.

Будажап Цыденович Сапхаев Хурамхаанай аймагай Дэрээнэй совхозой эбэртэ бодо малай шахан таргалуулгын гүүртые даадаг юм. Ямаршье ажал хээ һаа, Будажап Цыденович тон ехэ харюусалгатайгаар хандадаг гэжэ нютагайхидынь хэлсэдэг. Тэрэнэй харууһалжа байһан үүсэлэгдэхэ үнеэд сүүдхэдээ 700 граммаар нэмэнэ.

Түрүү малшан 1966 ондо Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаһан, тэрэнэй урда жэлдэ Москва, ВДНХ ошожо ерэһэн байна.

Теэд нүхэр Сапхаев ганса ажалдаа алдар солотой бэшэ юм. Тэрэнэй үбсүүе правительствын дайшалхы хэдэн орден, медальнууд шэмэглэн гоёно...

Будажап үшөө залуухан байхадаа, Эсэгэ ороноо хамгаалха Агууехэ дайнда 1941 ондо мордоо һэн. Тэрэ ябаган сэрэгшээр Нюрнберг хото хүрэһэн. 1947 ондо арминн албанһаа бусаһан сагһаа хойшо тарьяан ажалда ажаллаһан байна.

Ажалдаашье, албандаашье түрүү Будажап Цыденович Сапхаев мүнөө ажалай фронт дээрэ үльгэр жэшээ харуулан хүдэлжэ ябана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хурамхаанай аймагай Дэрээнэй совхозой малшан Б. Ц. Сапхаев.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАИ фото.

Шалгалта юу харуулааб?

САГАЙ УЛАРИЛДА ШАЛТАГЛАН...

Тээмэндэ, хабарай тарилгын эхилхын урдахана боложо үнгэрһэн хамтын суглаан дээрэ «Дружба» колхозой механизаторнууд эртын ороoһото ургамалнуудые түргэн болзорто һайн шанартайгаар тарижа, байгша ондо гектар бүриһөө нёдондонойхиһоо бури ехэ ороoһо тарьяа хуряахаар зүбшэн хэлсэһэн бэлэй.

Тогтууритай баян ургаса хуряахын тула бии байгаа арга боломжонуудаа дүүрэнээр хэрэглэжэ, газараа али бүхы агротехническэ заабариин ёһоор эрхим шанартайгаар элдүүрилхээр социалис уялга абаһан, мүн аймагайнгаа колхоз, совхозуудай бүхы тарьяашадые мүрысөөндэ уриһан байна. Энэньшье ехэтэ һайшаалтай. Юуб гэхэдэ, юһэдэхи табан жэлэй хоёрдохи жэлдэ ороoһо тарьяанай баян ургаса хуряахаар эрмэлзэжэ, хабарайнгаа тарилгые һайн бэлэдхэлтэйгээр жэгдэ эхилһэн колхозууд тус аймагта яһала бии.

Тиимэһээ аймагай эдэ түрүү ажахынуудай механизаторнууд дундаа ана-мана мүрысэн, ажаллажа, хабарайнгаа тарилгые богони болзорто үнгэргэхэ зорилготойгоор иимэ үүсхэл гаргаһан юм. Тиин һаяшаг бидэ хабарай тарилгын ябаса, шанарые шалгаха зорилготойгоор аймагай хэдэн ажахынуудай тракторно-тарьяан ажалай бригадануудаар ошожо хараһан байнабди.

«Победа» колхозой түб болохо Эгэтын адагай хойтохи нюсэгэн дабаанай ара хормойгоор сэхэ баруулжаа зурыһан елэн хара дардам харгын хоёр тэгүүр захагүй нэмжыһэн тала дайда халюуран зэнхынэ. Улам саашалхадамнай, Маарагтын адагай хормойгоор хабтайһан тарьялангай поли дээрэ «ДТ-75» түхэлэй 5-6 трактор шиигтэй зөөлэн хүрьһэ урбуулан, аалихан зүдхэнэ. Ойртон хүрэжэ ерэхэдэмнай, колхозой агроном Баир Рабданович Банзарон бригадир Георгий Гончикович Жамбалов хоёр нариихан ута шабын түмэрнүүдые баринхай, хахалагдаһан газарай гүнзэгые хэмжэжэ байба. Газаа наратай сэлмэгшье һаа, баруун хойноһоо бууһан хүйтэн һалхин яһанай хуудамаар үлеэжэ, нюур шарай нилээд хородхооно.

— Һаянай яһала дулаарһан аад, һүүлэй 2-3 үдэр гэнтэ хүйтэржэ, ехэтэ һанаа зоборитой болошоо. Юрэдөө тариһан үрэһэ хүрэнгэмнай хүрьһэн соогоо хүлдэшөөгүй һаа һайн байгаа. Үсэгэлдэр һүниндөө хахалагдаһан газарай хүрьһэн хальһатан хүрөөл. Хэды градус болобо хаб даа, — гэжэ тракторно-тарьяан ажалай бригадир Георгий Гончикович Жамбалов нилээд сэдьхэлээ хүдэлгэһэн хэбэртэй хэлээ һэн.

Үнэхөөрөөшье һүүлэй үдэрнүүдтэ хүйтөөр һалхилжа, һүниндөө сөөрэм, шалбаагууд сурхагтан хүрөөд хононо. Теэд сагай уларилай хэды иимэ таарамжагүй байбашье, «номгорхыень» хүлеэнгүй, хабарайнгаа тарилгые түлэг дундаа ябуулна. Мүнөө тус ажахын поли дээрэ 15 трактор хабарай паар хахална. Һүүлэй мэдээгээр, «Победа» колхозой механизаторнууд 1000 гаран гектар газар хахалжа үрдиһэн байна. Тиихэдэ хабарай тарилгада бүхыдөө 14 сеялкэтэй 5 агрегат хүдэлгэгдэнэ.

— Бригадымнай механизаторнууд мүнөөдэрэй дүнгөөр 900 гектарта шэниисэ хэрээһэлэн тарьяад байнхай. Энэ хабартаа тарилгамнай хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнсар, эмхитэйгээр эхилээ. Трактор, плуг, сеялкэнүүднай эбдэржэ, тарилга һаатуулнагүй, яһала һайн ябана. Газар хахалагшаднай хоёр халаанда хүдэлнэ. Халаанаа поли дээрээ һэлгэдэг юм. Үдэрэйнь эдеэн ажал дээрэнь халууханаар асарагдадаг. Юрэдөө энэ тэрын жэжэ божо юумэндэ дашууржа һаатахагүйе ехэтэ оролдогдоно.—гээд агроном Баир Банзарон мэдүүлээ һэн.

Нээрээшье тус ажахын мэргэжэлтэд хабарайнгаа тарилгада нилээд һайнаар бэлдэһэн гэжэ тэмдэглэлтэй. Эндэ газар хахалагшадай, сеялкэшэдэй хажууда техническэ харууһалалга хэхэ, эбдэрһэн таһарһаниие тэрэ доронь заһабарилха хоёр мастер-заһабарилагшад тусхай автомашинаар таһалгаряагүй ябалсана. Хоёрдохёор, газараа голодоһогүйгөөр, һайнаар хахалхын тула һүниин халаанайхидай ажаллаха поли дээрэ уридшалан загуун гаргагдана. Тэрэшэлэн трактористнууд газараа сугтаа һубаряад хахалдаг бэшэ, харин нэгэ нэгээрээ хахална.

— Иигэжэ амяар амяараа хахалхадань, голодоһо гаргагшадые олохонь бэлэн байдаг. Гадна һүниин халаанайхидые правлениин гэшүүд ээлжээлэн, һүниндөө ерэжэ шалгадаг заншалтай. Тиигэжэ газараа муугаар хахалха ябадал тэрэ дороо усадхагдадаг юм,—гэжэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Дымбрылов хөөрөө һэн.

Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, тус ажахыда хабарай тарилгын хүдэлмэри хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар эмхидхэгдэнхэй байгаа һэн.

Удаань эртэ үглөөгүүр Нарһатын совхозой нэгэдэхи отделениин полевой станда хүрэжэ ерэхэдэ тад ондоо байдалтай ушарагдаа. Эндэ плуг, борнойтоо шэрэһэн арба гаран трактор сугларанхай, механизаторнуудынь халаанаа һэлгэлсэжэ, тоһо, түлишэеэ абажа тухагүй байба. Гадна эдэнэй дунда эбдэрһэншье тракторнууд бии хэбэртэй, бэе бэеэ шэрэлсэжэ, иишэ тиишээ һүндэлдэнэ.

— Газараа һаянайл хахалжа эхилээбди. Иигээд лэ полиингоо бэлэн болоходо тарижа захалхабди. Орой болотор хүйтэн байжа, нилээд һаатуулбал,—гээд бригадир Василий Байбородин үгтэн хэлэбэ.

Бригадын тоо бүридхэгшын мэдүүлһэнэй ёһоор, газар хахалалгада бүхыдөө 14 трактор ябуулагдаха аад, мүнөө 6-7 трактор хүдэлгэгдэнэ. Олонхи тракторнуудынь муу шанартайгаар заһабарилагдаһан байжа, түрүүшын үдэрһөө эбдэржэ захалаа.

Дам саашань шалгахада, энэ бригадада тарилга хэхэ хоёр агрегат бэлдэгдэнхэй байбашье, газарай хахалагдажа бэлэн болоогүй дээрэһээ хүлеэжэ, миил байжа үнэтэ сагаа гээнэ.

— Тарилгаяа хэзээ эхилхэбта?

— Хоёр-гурбан үдэрһөө тарижа захалхабди. Түрүүшымнай поли бэлэн болгогдохо дүтэлөө,—гэжэ бригадир Василий Байбородин харюусаба.

Тус бригадын механизаторнууд газар хахалалгаяа хоёр халаанда ябуулдаг юм. Һүүлэй мэдээгээр эндэ бүхыдөө 200 гаран гектар тарьялан хахалагдажа бэлэн болгогдоһон байба. Поли дээрэнь ошожо шалгахада, һүниндөө хахалһан тарьялангынь гүйхэнөөр, жэгдэ бэшээр, загуунаа годируулан, дундань далангыень үлөөжэ хахалһан байба. Тиихэдэ зарим обоолоотой шэбхын, һолоомоной һуури ороймоо ойроошье хүргүүлэнгүй үлэшоо. Энээниие харахадаа, бригадир Василий Байбородин һүниин халаанда хүдэлдэг механизаторнуудайнгаа хараалагдаһан даабаряа яагаад үлүүлэн дүүргэдэг байһан гол нюусые одоол тухайлжа мэдэрээ һэн.

Совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэдтэй хөөрэлдэхэдэ, гол түлэб сагай уларилай таарамжагүй байһаниие урдаа барижа, һальхай, харюусалгагүй ажалаа сагааруулхые оролдонод. Механизаторнуудай хамтын суглаан дээрэ «Дружба» колхозой уряа бэшэг зүбшэн хэлсэхэдээшье, газар хахалалгаяа юундэшьеб майн 3-һаа эхилхээр хараалһан байна. Тиигэжэ түрүү ажахынуудтал адли дулаан үдэрнүүдые һамбаашалан газараа хахалангүй, сагай уларилай таарамжагүй байһанда шалтагаалан, тарилгаяа мүнөө хүрэтэр эхилээгүй, унжагайруулһаар байһаниинь халагламаар. Тэрэшэлэн эндэ трактористнүүдай газараа хахалха үедэ совхозойнь агроном ерэжэ, плугыень һуулгажа үгөөгүй, хэһэн ажалыень шалгаагүйнь элирээ. Тиимэһээ хойноо хиналтагүй механизаторнуудынь хүдэлмэридөө хайша хэрэгээр хандажа, газараа ёһын тэдысэ хахалдаг байба бшуу.

Энэ ажахын нүгөөдэ отделенидэ иимэрхүү дутагдалнууд мүн лэ үзэгдэнэ. Бүхыдэнь согсолон харахада, тус совхоздо «Победа», «Дружба» колхозуудтал адли хабарай тарилгые түргэн болзорто үнгэргэжэ, тогтууритай баян ургаса ургуулха тухай анхаралаа хандуулдаггүй байһаниинь яһала гэмшэлтэй һэн.

Мүн лэ иимэрхүү усадхамаар жэжэ дутагдалнууд «Юбилейный», Яруунын совхозуудта ушарна. Тиимэһээ аймгүйсэдкомой хүдөө ажахын управлениин мэргэжэлтэд, аймагай арадай хиналтын комитет эдэ дутагдалнуудыень саг дарыдань усадхаха талаар зохихо хэмжээ абаха аабза гэжэ найданабди.

Б-Ц. АЮРОВ,
Буряадай АССР-эй Хүдөө ажахын министерствын механизациин ба электрификациин таһагай ахалагша инженер.
Вл. ЖИГЖИТОВ,
манай корр.

Яруунын аймаг.

...Косыгин ЧССР-эй ...сайдтай уулзаба

...й Министрнүүдэй Со... ...үрүүлэгшэ А. Н. Косы... ...хословакиин Социалис ...һаа Советскэ Союзда ...шэн сайд Я. Гавелкэ... ...15-да Кремль соо уул... ...и ёһоной хөөрэлдөөн

...ёһоной ...алга

... (ТАСС). Египедэй Араб ...ын Президент Анвар ... хани ёһоор айлшал... ...СССР-эй Оборонын ми... ...ветскэ Союзай маршал ...ечкэтэй уулзаа.

...Гречко АРЕ-гэй Премьер... ...й орлогшо, сэрэгэй ми... ...хаммед Ахмед Садедтэй ...хөөрэлдөө.

МОНГОЛ ЭРДЭМТЫН ОЙ

УЛААН-БААТАР. ТАСС-ай корреспондент К. Болдохонов иигэжэ дамжуулба: Олониитын ажал ябуулагша, Монголой мэдээжэ эрдэмтэ, академик Базарын Ширендыбэй 60 наһанай ойе тэмдэглэбэ.

Б. Ширендыб олон юумэ мэдэхэ ехэ эрдэмтэ юм. Монголой шэнэ ба һүүлэй үеын түүхые шэнжэлжэ байнхай. «19—20 зуун жэлнүүдэй үеын Монгол орон» гэһэн ехэ шэнжэлэлгынь түлөө тэрээндэ түүхын эрдэмэй докторой нэрэ зэргэ олгогдонхой. Б. Ширендыб «Монгол ороной арадай хубисхал ба МНР-эй гэгээрэл», «Октябриин хубисхал ба Монгол орон», «В. И. Ленин ба монгол арад» гэһэн зохёолнуудые бэшэһэн байна. «Капитализмые алгад гаража» гэһэн Б. Ширендыбэй монографи үндэрөөр сэгнэгдээ. Урдань гээгдэнги байһан оронуудай капиталис бэшэ замаар хүгжэлгэ, социализмда тэдэнэй оролго тухай В. И. Ленинэй һургаалай онсо гайхамшаг үүргэтэй байһые тус зохёол дотороо гүнзэгыгөөр шэнжэлһэн байна.

Базарын Ширендыб — монгол эрдэм ухаанай ехэ эмхидхэлшэ юм. 1961 онһоо МНР эй Наукануудай академиие толгойлно.

А. Н. Косыгин Пакистанай элшэн сайдтай уулзаа

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин Пакистанһаа СССР-тэ байдаг элшэн сайд С. Х. Дехлави гэгшэтэй майн 15-да уулзажа, хани ёһоор хөөрэлдэбэ.

Совет-монгол комиссиин заседани

Экономическа, научно-техническэ харилсаа холбоо бэелүүлдэг совет-монгол правительстванууд хоорондын комиссиин наймадахи заседани майн 15-да Москвада нээгдээ. Совет делегациие—СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо И. Т. Новиков, Монголой—МНР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Д. Майдар толгойлно.

Горнорудна ба промышленностиин бусад һалбаринуудай талаар бэелүүлэгдэдэг харилсаа холбоое саашань улам гүнзэгырүүлхэ асуудалнууд хаража үзэгдэнэ.

(ТАСС).

Научно-теоретическэ конференци

«Коммунис ба хүдэлмэришэнэй партинуудай 1969 оной уласхоорондын зүблөөнһөө хойшо дэлхэйн хүдэлмэришэнэй революционно хүдэлөөндэ болоһон шэнэ үзэгдэлнүүд» гэһэн асуудалтай научно-теоретическэ конференци майн 15-да Москвада, СССР-эй Наукануудай академиин Уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй институтда нээгдээ.

Энэ конференци «Дэлхэйн революционно хүдэлөөндэ хүдэлмэришэн ангиин дүүргэдэг үүргэ» гэһэн асуудалаар социалис оронуудай эрдэмтэдэй олон талын харилсаа холбоое шэнжэлдэг комиссиин зүгһөө үнгэргэгдэжэ байна. Болгариин, Венгриин, ГДР-эй, Польшын, Румыниин, Советскэ Союзай, Чехословакиин эрдэм-шэнжэлгын хэдэ хэдэн центрнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд заседанинуудта хабаадана.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь К. Ф. Катушев эхилэлгын үгэ хэлэжэ, конференциие нээгээ.

(ТАСС).

КПСС-эй Центральна Комитедһээ, СССР-эй Верховно Соведэй Президиумһээ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведһээ

Элитэ мэдээжэ совет драматург, КПСС-эй ЦК-гай гэшүүн, СССР-эй Верховно Соведэй депутат, Украинын ССР-эй Верховно Соведэй түрүүлэгшэ, Эб найрамдал хамгаалха Советскэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо, Эб найрамдалай Бухэдэлхэйн Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, «Арадуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлгын түлөө» Уласхоорондын Ленинскэ шангай лауреат, СССР-эй Гүрэнэй шангуудай лауреат, Социалис Ажалай Герой, академик, СССР-эй Уран зохёолшодой холбооной правлениин секретарь Александр Евдокимович Корнейчук удаан саг соо хүндөөр үбшэлһэнэй һүүлээр, 1972 оной майн 14-дэ наһа бараба гэжэ КПСС-эй ЦК, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет ехэ шаналалтайгаар мэдээсэнэ.

КПСС-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕТ | СССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМ | СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕТ

Партийна бүлэг, тэрэнэй үүргэ ба харюусалга

БҮЛЭГЭЙ КОММУНИСТНУУДАЙ СУГЛААН

(Улаан-Үдын Ленинэй орденто мяханай консервын комбинадай колбасагай заводой термическэ отделениин партгруппорг Валентина Максимовна Хензинагай хөөрөөн)

Үнгэрһэн апрель һарын эхеэр манай партийна бүлэгтэ ехэхэн шуулатай партийна суглаан болобо. Ушарынь гэбэл, арадай хиналтын городской комитедэй манай комбинат дээрэ үнгэргэһэн шалгалтаар олон дутагдалнууд, илангаяа продукциин шанарай талаар, элирүүлэгдэһэн байгаа.

Манай колбасагай завод абаад үзэе. Үнгэрһэн жэлдэ 1970 онойхитой жэшэбэл, голодоһо гаргалга 2,4 процентээр дээшэлһэн байба. Зарим сортын колбаса гүрэнэй стандартын эрилтэдэ харюусанагүй, амта шэмээр муу гэжэ элирүүлэгдэһэн байха юм.

Тус асуудалаар партийна бүлэгэй суглаан дээрэ элидхэхыень комбинадай ветеринарна врач Т. П. Корнаковае уриһан байгаабди. Заводой хүтэлбэрилэгшэд, технологууд байлсаа.

Продукциин шанар тухай асуудал суглаанда бэлдэхэ даабари коммунистнуудта—ахалагша мастер К. И. Филипповада, халаанай мастер Л. Е. Димовада, истопник А. А. Лобик гэгшэдтэ үгтөө һэн. Һайнаар, алишье талаһаань хаража үзэхэ, дутуу дундануудаа хүсэдөөр элирүүлхэ гэжэ хэлсэһэн байгаабди.

Бидэнэр, манай партийна бүлэг, колбасагай заводой термическэ отделенидэ хүдэлдэг зомди. Заводой бүхы үйлэдбэриин түгэсхэлэй ажал эндэ хэгдэжэ, бэлэн болоһон колбасагай зүйлнүүд худалдаа наймаанда, хэрэглэгшэдтэ эльгээгдэнэ бшуу.

Тиимэһээ заводой гаргаһан голодоһондо бидэнэрэйшье зэмэ бии.

Тэрэ суглаан дээрэ юун элирээ гээшэб?

— Манай отделениин үйлэдбэри дээрэ ариг сэбэр хүсэдөөр сахигданагүй, үйлэдбэриин технологи эбдэхэ ушар али олон үзэгдэнэ. Хүдэлмэришэн бүхэн шанарай түлөө арга шадалаараа оролдоногүй, өөһэдынгөө харюусалгые хүсэд мэдэрнэгүй. Мал үүсэдэг заводһоо, холодильнигһаа шанар муутай мяхан ороно, мүн бусадшье дутагдалнууд бии гэжэ тус асуудал бэлдэһэн коммунистнууд онсолон тэмдэглэбэ.

— Сонгоогдоһон колбаса үйлэдбэрилхын тулада хуурай хуһан түлеэ хэрэглэгдэхэ ёһотой. Зүгөөр манда ямар шанартай түлеэн ерэнэ гээшэб—нойтон, дабирхайтай. Энээнһээл боложо иимэ колбасагай үнэр, амтань муудана ха юм,—гэжэ коммунист А. А. Лобик хурсаар шүүмжэлһэн байна.

Олон коммунистнууд (партийна бүлэгтэмнай хамта 13 коммунистнууд тоологдоно), мүн партийнабэшэ хүдэлмэришэд үгэ хэлээ һэн. Үйлэдбэридэ хабаатай асуудалнуудые бидэнэр пээмэл партийна суглаан дээрэ зүбшэн хэлсэдэг заншалтайбди. Ороһон дурадхалнуудые хараадаа абажа, үйлэдбэрилдэг продукциингаа шанар һайжаруулхын тулада хэнэй юу хэхыень тодорхойлоод, коммунистнуудтаа тус тустань даабари үгэһэн байгаабди.

Энээнэй урда тээ манай партийна бүлэгтэ продукциин шанар тухай хөөрэлдөөн болоогүй юм гэжэ хэлэхын аргагүй. Болодог байгаа. Зүгөөр гол гүнзэгыдэнь хүрэнгүй, миил лэ юрэ буса хөөрэлдөөд дүүргэдэг байгаа гээшэбди.

Партийна суглаанай хойто үдэр отделениингээ бүхы хүдэлмэришэдые суглуулжа үйлэдбэриин зүблөө үнгэргэжэ, мүн лэ шанар тухай асуудал табигдаба.

Партийна бүлэгэй энэ суглаан дээрэ би иимэ тодорхойгоор дэмы тогтоно бэшэб. Бүлэгэймнай коммунистнуудай суглаан һара бүридэ нэгэ дахин арга бэшэ зарлагдадаг юм. Ямар асуудал хэлсэхэеэ эртээнһээ, заводой партийна бюротой, хүтэлбэрилэгшэдтэй зүбшэжэ, коммунистнуудтаа дуулгадаг байнабди. Энэ жэлэй эхинһээ хэлсэһэн асуудалнуудай гэбэл, ажалай журам бэхижүүлхэ, хуулиин наһа гүйсөөгүй залуу хүдэлмэришэдэй дунда хүмүүжүүлгын хүдэлмэри һайжаруулха тухай, социалис уялгануудай дүүргэлтэ тухай хөөрэлдөөбди.

Партийна бүлэгэй суглаан дээрэ тусхай тогтоол баталан абтадаггүй гэжэ мэдээжэ. Тиимэһээ эндэ шиидхэһэн, хэлсэһэнээ хүсэндэнь хүргэхын тулада коммунист бүхэн, бүлэгэй гэшүүн бүхэн хүсэл зоригоо гаргаха, оролдохо зэргэтэй. Нэн түрүүндэ өөрынгөө бодото ажалаар үйлэдбэри дээрэ үльгэр жэшээ харуулжа ябаха болоно.

Коммунистнууд Дора Васильевна Дмитриева, Аграфена Анисимовна Молчанова, Андрей Андреевич Лобик болон бусад ажал хүдэлмэридөө шалгаржа, коллективтээ хүндэтэй болонхой. Партийна ямаршье даабари үгэхэдэ, илангаяа суглаан дээрэ хэлсэһэнэйнгээ дүүргэлтэ шалгахадаа тон харюусалгатайгаар хандадаг, хүсэндэнь хүргэжэл һанаагаа амардаг байха.

Партийна суглаан дээрэ табигдаһан асуудал зүбшэн хэлсэлгэдэ коммунистнууд заримдаа эдэбхитэйгээр хабаадалсанагүй.

Минии һанахада энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, хэлсэхэ асуудалаа зүб оложо шаданагүйбди. Ходол үйлэдбэритэй холбоотой асуудал табижа байхада һонигүй болошохоёо һанадаг. Бодоодшье үзэхэдэ тиимэ. Үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ, профсоюзай суглаан дээрэ мүн лэ үйлэдбэри тухай хөөрэлдэгдэдэг. Харин али нэгэн коммунистын өөрынь ажал тухай, политическэ һуралсал тухай асуудалай табигдахада тад ондоо байдаг.

Хоёрдохёор, суглаанда хэлсэхэ асуудалаа һайнаар бэлдэжэ үшөөл шадагданагүй хаш. Энээндэ үсөөн хүн хабаадалсана, хабаадалсахадаашье тоотой хүнүүд — гол түлэб эдэбхитэд, тушаалта хүнүүд. Харин юрын хүдэлмэришэдые, тэрэ тоодо партийна бэшэшье (үйлэдбэриин асуудал хэлсэхэдээ) нүхэдые хабаадуулхада, суглаан һонирхолтойгоор, эдэбхитэйгээр үнгэрдэг гээшэ.

Тиимэһээл бидэнэр коммунистнуудай үзэмжэдэ ямар асуудал табихаяа өөһэд хоорондоо хөөрэлдэдэг, тэрэнние бэлдэлгэдэ шадаал һаа олон хүниие хабаадуулхые оролдонобди. Ганса асуудал 5—10 хүн бэлдэлсэдэг юумэ гэжэ эндэ ойлгожо болохогүй. Хүнүүдээ һэлгэжэ, ажалайнь дүй дүршэл хараадаа абалсажа байха шухала. Тингэжэ жэлэй туршада манай партийна бүлэгэй гэшүүн бүхэн нэгэ асуудал бэлдэлгэдэ хабаадалсаһан лэ байдаг.

Энээнтэй дашарамдуулан коммунистнуудай партийна даабари тухай хэдэн үгөөр тогтолтой. Суглаанда асуудал бэлдэхэ, шиидхэһэнээ шалган хинаха гээшэмнай мүн лэ партийна даабари, тиибэшье саг зуурын даабари болоно. Энээнэй хажуугаар коммунист бүхэмнай саг үргэлжын даабаритай юм. Тиимэ болохолоор энэ хоёр даабари хүнүүдтэ тааруулжа үгэхэ шухала. Мүн лэ коммунистнуудай эрдэм мэргэжэл, ажал хүдэлмэри, юрэнхы ба политическэ бэлэдхэлынь хараада абаха хэрэгтэй.

Партийна суглаан — партийна эхин организациин дээдэ органиинь болоно гэжэ КПСС-эй Устав соо заагданхай. Энэнь партийна бүлэгүүдтэшье сэхэ хабаадана. Суглаан дээрээ коммунистнууд хүмүүжэлэй һургуули гарана, политическэ талаараа ургана, үйлэдбэриин асуудалнуудые шиидхэлгэдэ, энээнһээ уламжалан үйлэдбэри эрхилхэ, хүтэлбэрилхэ хэрэгтэ хабаадалсана, эдэбхи үүсхэлынь дээшэлнэ.

Эдэ бүгэдэ тон ехэ удха шанартай байна. Коммунистнуудай эдэбхи үүсхэлһээ партийна бүлэгэй, партийна эхин организациин дайшалхы шадабари дулдыдадаг ха юм.

Тиимэһээ бидэнэр саашадаашье бүлэгэйнгөө партийна суглаае бүри һонирхолтойгоор, коммунистнуудай болон суглаанда уригдаһан партийнабэшэ нүхэдэй эдэбхитэй хабаадалгатайгаар үнгэргэдэг болохые оролдохобди.

Партийна суглаанһаа бүлэгэй хүдэлмэридэ сэгнэлтэ үгэжэ болоно. Бүлэгэй хүдэлмэри коллективэй ажалаар сэгнэгдэдэг. Тиимэ болохолоороо ажал, үйлэдбэридөө амжалта туйлахын тулада, бултадаа нэгэ һанал бодолтойгоор, эрмэлзэлгэтэйгээр ажаллаха ёһотойбди.

Д. ЦЫБИКЖАПОВ,
бэшэжэ абаба.

Түрүү хүн тухай

ХОЛЫН МАЛШАН

ТОЙРООД аяар саана тэнгэриин хаяа хадхан ёрбойлдогшо орвёл үндэр хярануудай оройдо хүрэтэр үргэлжэ нэмжыһэн шэнэһэн, хуша модотой хүжэ тайга хабарайхяар униартан манарна. Эндэ тэндэ хадануудай халзан майланууд малгайгаа абаад һууһан үбгэдэй толгойдол холоһоо малайн харагдаха юм.

Үзэсхэлэн һайхан модон соо
Үнөөхил хүхы донгодоно.
Үүрэйл сайхын хирэндэ
Үнэнхэн дуугаараа
донгодоно,

—тэжэ нэгэ хүнэй хонгёо хоолойгоор дуулахань ой модон сооһоо ханхинан зэдэлжэ, абяаниинь хадын хүнды өөдэ суурятан тарашана хэбэртэй.

Эгсэ үндэр хабсагайн үбэр талада абиралдан бэлшэжэ ябаһан үхэрнүүдэй тээ наана эмээлтэй мори хүтэлһэн, үбэр таладаа транзистор, арадаа буу үргэлһэн хүн эрмэгтэй шулуунуудай хоорондуурхи нариихан зүргэ дахан өөдөө гаража ябана. Үе үе болоод лэ «һааш» гэжэ, тэдэ бэлшэжэ ябаһаң малдаа абяа үгэнэ. Зарим һарлагуудынь хадын шулуун эрмэгүүдые дамжаһаар дамжан, аяар дээрэ гарашанхай, хэзээл доошоо халижа унашана ааб гэхээр харагдана.

Тэрэ хүнтэй уулзажа мэндэшэлһээр:—Яагаа гоёор дууланабта?—гэхэдэм, тэрэ бага аягүйрхэн улайд гээд, нигэжэ хэлэбэ:

— Гоё дуу шагнаха ехэл дуратай хүм. Хаанашье ябахадаа энэ транзисторһаа һаладаггүйби, заримандаа өөрөөшье дуулаад туршагшаб,—гэнэ.

Энэ хүмнай Ахын аймагай Октябриин 50 жэлэй нэрэмжэтэ колхозой эгээл холын Хончон гэжэ газарта байрладаг һарлаг үхэрнүүдэй гүүртын малшан Максим Аюшеев гээшэ.

Сээжэрхэг хүдэр бэетэй, һаял гуша гаража ябаһан наһанай, энеэбхилһэн урин зөөлэн харасатай энэ хүниие хараха зуурада түбһэн юумэнһээ тунхарихагүй нилээд даруу зантай. зоримгойшог лэ эрэ байгаа ёһотой гэжэ һанахаар.

Тиимэшье байнгүй арганьгүйл. Хүн зонһоо таһархай (эндэнь эгээл дүтын хүршэ малшан Борис Табхаровтан 20 модоной зайда байдаг), ой тайга, үндэр хада уула газарта хоёр зуу шахуу үхэр үбэл зунгүй хаража, тэдэнһээ түл абаха, нэгэшье мал гарзалуулангүй ондо оруулха гээшэ амархан бэшэ. Эндэнь саһан оройто Саянай һарьдаг уланууд дүтэ аад, үбэлдөө үдэр бүри шахуу гушадүшэн градус хүйтэн болохонь оройдоошье гайхалгүй юм. Зундаа үдэр бүри шахуу шааяма бороо адхарха. Хажуутаарнь ой тайгын арьлатан — шоно, баабгай, шэлүүһэн гэхэ мэтэ халтад гэбэл үхэр малдань орожо болохо, ходо һэргэлэн, нарин байгаагүй һааш, горитой аюулшье ушаруулжа магадгүй ха юм.

Үндэр дээрэ шэрүүн уларилтай газарта үхэр малдаа бардамаар эдюулхэ үбһэ тэжээл ехээр абаха аргагүй һэн хойнонь тэдэнээ жэлэй дүрбэн сагта хада уулын ногоондо итэжэ адуулжал ондо оруулна бшуу.

— Һарлаг үхэр гээшэмнай ямаршье хүйтэн шабар, һалхи шуурганда үндэр хадын үбэрөөр, ой модон соогуур хашалгүй бэлшээд лэ заримандаа хээрэшье хоноод ябадаг мал юм. Тингэбэшье амитад хадаа муу уларилтай жэлдэ баһал турадаг, муудадаг ааб даа. Тиимэһээ жэжэ тугал, буруу, тураһан үхэртэ эдюулхын тула энэ Хончон гол соогоо зундаа өөрөө сабшажа, жэл бүри 200—300 центнер үбһэ заатагүй абадаг хүм,—гэжэ Максим Ухоевич хөөрэнэ.

Тэрэ Валентина Гармаева нүхэртэеэ хоюулан арбаад жэлдэ малшанаар хүдэлнэ. Жэл бүри муу бэшэ үрэ дүн туйладаг. Жэшээнь, нёдондо хоюулан 214 һарлагуудые, тэрэ тоодо тугалдаа хүхүүлдэг 142 үнеэдые харууһалаад, зуун үнеэн бүриһөө жара гаран тугал абаһан байна. Тугалнуудаа эхэһээнь һалгаахадаа тус бүриинь шэгнүүрые 100 килограммда хүргөө.

— Энээнһээ һураггүй һайн үрэ дүн туйлаха аад, олохон үнеэднай хүгшэрһэн, голодоһондо гараха болоһон байжа һубайраа, үлбэр муу тугал гаргаад, тэдэнь гарзалаа. Тингээдшье нёдондо сагай уларил муу байжа, холын малшадта хүндэ хүшэр үе тохёолдоо, үбһэ хулһан хомор байгаа. Одоол энэ жэлдэ тугал олоор абаха, шэгнүүрыень ехэ болгохо арга боломжо яһала бии,—гэжэ нүхэр Аюшеев хэлэнэ.

Оройдоол хоёр хүнэй хүдэлдэг гүүртэдэ малайнь дан олон байһые хараадаа абажа, энэ жэлдэ колхозой правлени тэдэниинь нэгэ бага үсөөлөө. Юуб гэхэдэ, хоёрхон хүн туталнуудтайнь тоолоходо аяар 400 шахуу үхэр хараһан байна бшуу. Мүнөө тэдэнэр 199 үхэр, тэрэ тоодо 101 үнеэдые харууһална. Тэдэнь һаянай туғаллажа эхилээ.

— Малаа орхижорхёод, агнажа ябадаг гэжэ бү һанаарайгты. Хада уулаар үхэрөө хаража ябахадаа тэдэнээ шоно, баабгайһаа хамгаалхынгаа хажуугаар, ан олзоборилгын ажахытай хэлсээ хээд, булга, хэрмэ, һолонго, үен гэхэ мэтые агнаад үзэдэгби. Эндэмнай одоол ан гүрөөл, тойроод элбэг шуу. Юунэйхи гэжэ буу үргэлөөд минин ёдойлгожо ябахабши. Агнуурийн хаһада бага ехээршье һаань, арһа тушаахадам гүрэндэ, өөртэмнишье ашагтай ха юм даа,—гэжэ тэрэ хэлэнэ.

— Хүн зонһоо таһархай һуунабди гэжэ һанагшашьегүйбди. Колхозой хүтэлбэрилэгшэд морёор, машинааршье ходо ерэжэ байдаг. Ажахын түб Сорог тосхондо интернадта байгаад һурадаг хоёр үхибүүдээ эрьежэ ерэхэеэ өөһэдөөшье хаа-яа ээлжээгээр тиишэ ошодогби. Һайнаар ажаллаад байхадаа ядаха юумэн үгы. Олзо омог, салин хүлһэмнайшье һайн. Колхоз шэб шэнэ гэр барижа үгөө һэн,—тэжэд Валентина Гармаева нүхэрынь нэмэнэ.

Колхозойнгоо баялиг—үхэр малые олошоруулха, гүрэндэ тарган мяха ехээр үгэхын тула хүсэ шадалаа гамнангүй хүдэлжэ байһан эндэхи холын малшадта ехэ амжалта хүсэе.

М. НАМЖИЛОВ.

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

МОСКОВСКО ОБЛАСТЬ. **Марфино гэжэ совхоздо пленочно хушалтатай теплицэ ашаглагдана. Бүрхөөгдэжэ татагдаһан конструкци дээрэ пленко татагданхай. Эндэ автомат һэрюусүүлгэ хэрэглэгдэнэ. Московско областиин «Электросталь» заводой машина бүтээгшэд тэрээниие бэлдээ, харин автомат түхеэрэлгэнүүдыень совхозойхид өөһэдөө бэлдэһэн байна.**

Газаа 32 градус хүйтэн байхада, эндэ 28— 30 градус дулаан байна.

Овощ ургуулгада хэрэглэгдэхэ трактор, автомашина болон бусад техникэ эндэ хүдэлгэгдэхэ байна.

Мартын 15-да эндэ үгэрсын рассада һуулгаад, майн 1-дэ энэ талмайн дүрбэлжэн метр бүхэнһөө 800 килограмм ургаса хуряажа абаһан байна.

Мүнөө иимэ теплицэнүүд бусад ажахынуудта хэрэглэгдэхэ юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ теплицын юрэнхы түхэл. ТАСС-ай фотохронико.

ТАДЖИГАЙ ССР. **Нурекскэ ГЭС. Дэлхэй дээрэ иимэ юумэн үзэгдөөгүй юм. 9 бал хүрэтэр газарай хүдэлдэг газарта энергетическэ томо узел баригдаба. Нурекскэ ГЭС — Урда-Таджикска промышленна комплексын зүрхэн. Гидроэлектростанциин энэ шухаг плотина гурбан зуун метр үндэртэ оршоно.**

Нурекскэ ГЭС-е барилгада бүхы оромнай хабаадана. Тэрэнэй түлөө гурбан зуу гаран предприятинууд материал, түхеэрэлгэнүүдые энээ руу эльгээнэ.

Ураалай, Подмосковиин, Запорожиин, Харьковай, Казахстанай Магниткын хүдэлмэришэд нурекчануудтай мүрысэнэ. Энэ жэлэй декабрьда, болзорһоо урид, 300 киловатт хүсэтэй хоёр агрегат түрүүшын ашаглалгада орохо. Эдэ үдэрнүүдтэ түрүүшын агрегадай

ЭКОНОМИКО ШУДАЛХА ЛЕКТ...

БҮХЫ БАЯЛ... ГАЗАРҺ...

«Вильям Петти гэгшын хэлэһэнэй ёһоор, ажал гээшэ баялигай—эсэгэнь, газар—тэрэнэй эхэнь» гэжэ К. Маркс зааһан байна.

Үнэхөөрөө хүдөө ажахыда эдеэ хоолой зүйлнүүд, түүхэй эд гэхэ мэтэ баялиг имагтал газарһаа абтаа ха юм. Саашадаа хүдөө ажахын үйлэдбэриин улам хүсэ ехэтэй, зэбсэгжэнги боложо байхада газарай гектар бүхэниие зүбөөр, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэжэ, тэндэһээ эдеэ хоолой зүйлнүүдые улам ехээр абадаг болохо гээшэ зайлашагүй шухала зорилго.

Эгээл энэ зорилгоор юһэдэхи табан жэлэй туршада гансахан хүдөө ажахын хэрэглэмжэдэ гэжэ 77,6 миллиард түхэригэй гэхэ гү, али урдахи табан жэлэйхиһээ 1,7 дахин ехэ мүнгэ зөөри һомологдохоор хараалагдана. Тэрэнһээ гадна, колхозуудта үгтэхэ капитальна һомололгын мүнгэ зөөри 1,5 дахин ехэ болохо гэхэ гү, али тэрэнь 43 миллиард түхэригтэ хүрэхэ байна.

Эды ехэ мүнгэ зөөри гол түлэб газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ, тэрэниие һайнаар үтэгжүүлхэ, уһалха, зүбөөр элдүүрилхэ хэрэгтэ зорюулагдаха байһаниинь ойлгосотой. Тарялан, сабшалан, бэлшээриин газар гээшые бодомжотой зүбөөр хэрэглээд, үгэһэн ургасынь зэргээр үтэгжүүлээд, уһалаад байгаа һаа, тэрэнэй үрэжэл өөрөө муудаха гэжэ байхагүй.

Үнгэрһэн жэлнүүдэй туршада, илангаяа КПСС-эй ЦК-гай (1965 он) мартын Пленумһээ хойшонхи үе соо бүхы ороной хүдөө ажахые хурдан түргэнөөр хүгжөөхэ хэмжээ ябуулгануудай бэелүүлэгдэһэнэй ашаар манайшье республикын колхоз, совхозуудта нилээд ехэ туһаламжа, мүнгэ зөөри үгтэһэн байна. Тиигэжэ 1965 онойхидо орходоо 1970 ондо ажахынуудта элдүүриин газарай 100 га бүриһөө 20 процентээр ехэ продукци абтадаг болоо. Гансахан колхозуудай бүхы олзо доход 23,3 процентээр дээшэлһэн, сэбэр ашаг олзонь 36 процентээр ургаһан байна. Химиин зүйлнүүдые хэрэглэхэ, мелиораци үргэнөөр хэхэ, ургамалнуудай эрхим һайн сортнуудые бии болгохо, хүрьһэ һайнаар элдүүрилхэ, үрэһээ хаһа саг соонь тариха гээшэ—газар тарялангай үрэжэл дээшэлүүлдэг гол эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн болоно.

Һүүлэй жэлнүүдтэ парти, правительствын халуун анхарал, туһаламжын ашаар республика доторнай газарай үрэжэл дээшэлүүлхэ талаар бага бэшэ хүдэлмэри хэгдээ. Жэшээнь, 1965 онойхидо орходоо минеральна үтэгжүүлгэ 4—4,5 дахин ехээр үгтэдэг болоо бшуу. Газарай хүрьһэ һайжаруулха, тэрэниие уһалагдадаг болгохо талаар һүүлэй үедэ ажахынуудта нилээд ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Гансахан тэрэнэй ашаар үнгэрһэн таба-зургаан жэлэй туршада тарянай ургаса гектарай 8,4 центнерһээ 9,1 центнер хүрэтэрөө дээшэлээ. Хартааб-ха, овощ, үбһэ ногоонойшье ургаса хараа байса ехэ болобо.

Гэхэтэй хамта бүхы ургамалнуудай ургасые дээшэлүүлхэ талаар хамаг юумэн хуу хэгдэшоо, арга боломжо дууһан хэрэглэгдээ гэхын аргагүй.

Жэшээнь, ажахы бүхэндэ тарилгаяа эрхим шанартай үрэһөөр хэдэг болохо асуудалые абаад үзэе. Эдэ үнгэрэгшэ таба-зургаан жэлдэ ажахынуудта сортовой үрэһөөр хэгдэһэн тарилга ехэ болохоһоо байха, үшөө улам хорожо, шанарайнь муудаһан ушар тушаа һанаа амараар хандаха аргагүй байна. Мүнөө колхоз, совхозуудта бүхы ороoһо тарянай оройдоол 47 процентнь сортовой үрэһөөр таригдана. Илангаяа Сэлэнгын, Хурамхаанай, Яруунын аймагууд ехэнхи тарягаа муу шанартай, сортовой бэшэ үрэһөөр тарина. Мүнөө колхоз, совхоз бүхэндэ тэндэхи нютагайнь эрхэ байдалда таараһан, һайн сортын, эрхим классай үрэһэ хүрэнгэ бэлдэхэ, тэрэнэйнгээ шанарай түлөө нарин хиналта табиха ёһотой. Гансашье ороoһо тарянай бэшэ, мүн бусадшье ургамалнуудай һайн сортын шэлэмэл үрэһэ бэлдэдэг болохо гээшэ үндэр баян ургаса абаха шухала эрхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн. Энээндэ үлүү ехэ гарташа, ажалшье хэрэгтэй бэшэ ха юм.

Манай эндэхи эрхэ байдалда, илангаяа адууһа мал олоор үсхэбэрилдэг ажахынуудта **наг шэбхэ ехээр суглуулжа, тарялан, сабшалан дээрэ элбэгээр гаргаа һаа, газарай үрэжэл һайжаруулха, ургасыень дээшэлүүлхэ һайн арга бии.** Теэд мүнөө бии байһан бүхы адууһа малһаамнай гарадаг наг шэбхын оройдоол 25—30 процентнь лэ үтэгжүүлгэ болгогдоно. Тусхайлбал, мал олоор үсхэбэрилдэг суутай Сэлэнгын, Зэдын, Хэжэнгын, Хурамхаанай аймагуудай зөөһэн бүхы наг шэбхые тарялангайнь гектар бүридэ хубаажа үзэхэдэ 0,1—0,2 тонно хүртэнэ. Энээгээр газарай ургаса дээшэлүүлхэнь бэрхэтэй ааб даа.

Саашадаа наг шэбхэ зүбөөр хэрэглэдэг болохын тула тэрэниие суглуулха, обоолхо, хадагалха тусүбэлэй хүйтэнэй үедэ һайнаар хай технологи зохёохо саг ерээ. Тэрээнгүйгөөр мүнөө ажахынуудта адууһа малһаань гараһан шэбхэ үбэлдөө ян хүрэшөөд, шанараа

СССР-50

ТОСХОНУУДАЙ ГОЁ ҺАЙХАНАЙ ТҮЛӨӨ

В. ЧЕРНЫШ,
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын орлогшо, соёлой хоёр жэлэй добтолгын республиканска штабай түрүүлэгшэ

БУРЯАД оронойнгоо бүхы хото, тосхон һууринуудаар ябажа үзөө һаатнай, шэнэ барилганууд хаанашье ербын бодожо байха. Заводуудай, фабрикануудай, шэнэ һургуули, больница, магазин, столово, хүүгэдэй саад, ясли, ажаһуудалай комбинадуудай барилганууд хүнэй нюдэ баясуулна, һуудал байдалаймнай жэлһээ жэл улам һайжаржа, тосхон, һууринуудаймнай болбосон түхэлтэй, гоё һайханууд боложо байһыень абаһаар лэ гэршэлхэ.

Үнэхөөрөөшье, манай республика дотор барилга айхабтар ехээр хэгдэнэ. Үнгэрһэн наймадахи табан жэлэй туршада барилгада гэжэ 959 миллион түхэриг һомологдоһон һаа, юһэдэхи табан жэлдэ энэ тоо 1,7 дахин ехэ болохонь бшуу.

Хүн зоной ажаһуудаг тосхон, хото һууринуудай болбосон түхэл... Тусхай түсэбэй ёһоор гэрнүүдые бариха, үйлсэ гудамжануудые асфальтаар хушаха, ногооруулха, шэмэглэхэ, зайн гаалар, уһаар байрануудые хангаха, ариг сэбэрые сахиха, богонёор хэлэхэдэ, тосхон, һууринуудай үзэл шарайе «нюдэнэй хужарлама» гоё һайхан болгохо хэмжээ ябуулганууд хадаа мүнөө үедэ тон шухала байна бшуу.

Тосхон, һууринуудые болбосон түхэлтэй болгохо хэрэгтэ гүрэмнай жэл бүхэндэ ехэ мүнгэ гаргана. Гансахан наймадахи табан жэлэй туршада нютагай Соведүүдэй зүгһөө эдэ хэмжээ ябуулганuудта 27 миллионһоо дээшэ түхэриг гаргашалагдаа. Харин юһэдэхи табан жэлэй туршада 43 миллион түхэриг үгтэхэнь.

Соёлой добтолгодо—бултадаа!

ХОТО ГОРОДУУДЫЕ, тосхон, һууринуудые болбосон түхэлтэй болгохо талаар нилээд юумэн хэгдэһэн aаб даа. Зүгөөр ажабайдал маанадаймнай нэгэ байрадаа зогсодоггүй, хүгжэжэ, хубилжа байдаг ха юм.

«...Хүн зоной ажаһуудал, соёл культура һайжаруулха, илангаяа хүдөөдэ барилгануудые бодхоохо талаар үшөө олон юумэ хэхэ хэрэгтэй гэжэ тусхайлан тэмдэглэхэ шухала» — гээд, КПСС-эй XXIV съезд дээрэ Л. И. Брежнев хэлээ һэн.

Эдэ үгэнүүд манай республикада сэхэ хабаатай. Буряадаймнай тосхон, һууринуудаар ябахадаа, хэнһээшье нюултагүй, үзэмжэгүй, хуушарһан, харлашаһан гэрнүүд шабар шабхатай үйлсөөр һубарижа һуудаг. Ногоорхо нэгэшье модон нюдэ харагдадаггүй.

Тиимэһээ тосхон һууринуудые болбосон түхэлтэй, гоё һайхан болгохо тухай асуудал нютагай Соведүүдэй, ажахын органуудай, манай олониитын ехэ анхаралда абтанхай.

СССР-эй байгуулагдаһаар, Буряадай АССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойнуудта зорюулжа, Хэжэнгэ тосхоной ажалшадай, Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй гаргаһан үүсхэлые һайшаамаар. Тосхон, һууринуудаа болбосон түхэлтэй, гоё һайхан болгохын түлөө эдэ бэе энэ һайшаалтай үүсхэл гаргажа, соёлой хоёр жэлэй добтолгын үедэ нилээд ехэ юумэ хэхээр хараа түсэбүүдые табяад байна бшуу.

Хэжэнгынхидэй болон сэлэнгынхидэй энэ үүсхэл КПСС-эй областной комитедтэ республикын Министрнүүдэй Соведтэ һайшаагдажа, Буряад ороноймнай ажалшадта баяртайгаар угтуулба. Аймагуудай партийно-ажахын суглаанууд, ажалшадай депутадуудай аймагай, сельскэ болон поселково Соведүүдэй сессинүүд дээрэ энэ хандалга үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ һэн.

Үшөө 1971 оной август һара соо республикын Министрнүүдэй Совет Буряад ороной тосхон, һууринуудые болбосон түхэлтэй, гоё һайхан болгохын түлөө соёлой хоёр жэлэй добтолго соносхоһон тусхай тогтоол гаргаа һан.

Зуу гара мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байра, 34 мянган үхибүүдэй һураха һургуулинууд, 20 мянган хүнэй һууритай клубууд болон соёлой ордонууд, 10 мянган хүүгэдэй саад, яслинууд, ажаһуудалай комбинадууд, больницанууд, столово болон магазинууд, библиотекэ, кинотеатрнууд соёлой энэ хоёр жэлэй добтолгын үедэ баригдаха юм.

Эдэ бүхы хэмжээ ябуулганууд хадаа КПСС-эй XXIV съездын шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь бэелүүлһэн хэрэгүүдэй нэгэ хубинь болоно.

Тосхонуудта—мүнөөнэй барилга!

ТОСХОН, ХОТОНУУДЫЕ болбосон түхэлтэй, гоё һайхан болгохо зуураа, ерээдүй тухай бодохо хэрэгтэй. Барилгын, проектын эмхинүүд, архитектурын хүдэлмэрилэгшэдһөө эндэ ехэ юумэн дулдыдаха.

Тосхон, һууринуудай гэрнүүдые барихадаа, шэнэ гудамжа, үйлсэнүүдые татахадаа, мүнөө сагай эрилтэдэ хүрэмэ, тааруха материал, шэрэ будагаар, шэмэглэлээр тэдээниие хангаха шухала.

Республикын проектын эмхинүүд һүүлэй жэлнүүдтэ энэ талаар нилээд ехэ ажал ябуулаа. Тэдэнэрэй проектээр нилээд олон гэр байра, ордонууд баригдаа.

Хэды тиибэшье эндэ дутуу дунданууд яһала бии. Олонхи тосхон, һууринуудай тусхай проектын ёһоор баригданагүй, хайша хэрэгээр, дайралдаһан лэ газарта, гэрнүүдэй һуури табигдана, үйлсэ, гудамжа гаргагдана. «Красноярскгипросовхозстрой» институдай Буряадай филиал оройдоол 43 совхозой барилгын түсэб зохёожо үгэнхэй. Тиихэдэ «Бурятгражданпроект» институт аймагуудай найман түб тосхоной барилгын проект дүүргээгүй байһаар. Эдэ хүдэлмэри ойрын болзор соо дүүргэхэ тон шухала.

Барилгын проектнүүдтэй болобошье гэлэйбди. Зүгөөр тэдэнэйнгээ ёһоор, тон наринаар барилга хэхэ гээшэмнай ехэ асуудалнуудай нэгэн болоно бшуу. Энэ талаар дутуу дунданууд, барилгын проект, түсэбһөө хазагайрха ушарнууд яһала дайралдана. Жэшээлхэдэ, Зэдын аймагай түб Петропавловка тосхоной барилга проектһээ ехээр хазагайруулагдана. Мүн Яруунын аймагай Гүндэ, Хяагтын аймагай Хираанай Адаг, Сэлэнгын, Бэшүүрэй зарим тосхонуудай барилганууд түсэбэй ёһоор бодхоогдоногүй, хайша хэрэгээр баригдана.

Аймагуудай, сельскэ Соведүүдэй гүйсэдкомуудые эндэ зэмэлмээр. Тэдэнэр барилгын хэр зүбөөр бодхоогдожо байһые шалгаха үялгатай ха юм.

Манай барилганууд, шэнэ гэрнүүд, хэнһээшье нюултагүй, нэгэ адлиханууд, эхир юумэнүүдтэл болошоно.

Гэр бүхэниие ондо ондоогоор бариха, шэмэглэхэ тухай һайса бодожо үзэнэгүй гээшэ хабди. Урданай барилгашадай, тэдэнэй уран гарнуудай дүй дүршэлые хэрэглэхээ айһанай хэрэггүй. Һанаад, хараад үзыт. Гоё һайхан угалза, һиилүүрнүүдтэй сонхотой, воротатай гэрнүүдые харахада, ямар урматайб! Хёосоор газаа талаяа хушуулһан, ханануудаа шэрдүүлһэн гэрнүүд «нюдэнэй хужар» болон харагдадаг.

Соёлой хоёр жэлэй добтолго мүнөө үедэ түлэг дундаа. Арадай уран гартаниие, бэрхэ дархашуулые барилгада, гэр, үйлсэнүүдые гоёолгодо, шэмэглэлгэдэ олоор хабаадуулжа шадаа һаамнай, ямар һайн бэлэй! Соведүүдэй гүйсэдкомууд, архитектурын органууд арад зоной дундаһаа гараһан уран дархашуулые дэмжэжэ, гүрэн түрын ехэ удха шанартай хэрэг — һуурин, тосхонуудые болбосон түхэлтэй болгохо тэмсэлдэ олоор хабаадуулаг лэ!

Гэр бүхэндэ—зайн гал, уһа, уурал!

ХОТО ХҮДӨӨ хоёрой хоорондохи илгаан һүүлэй жэлнүүдтэ урагшатайгаар үгы боложо байна. Юуб гэхэдэ, ууралаар дулаасуулагдадаг, халуун, хүйтэн уһатай гэр байранууд хүдөө нютагуудта олоор баригдана, хото городойхиһоо дутуугүй шэмэглэлтэй ордонууд бодхоогдоно. Энэнь һайшаамаар.

Халуун, хүйтэн уһанай соргонууд, канализациин һубагууд яһала олоор татагдана, малтагдана. Ууралай ябаха соргонууд 3,9 километртэ, уһанай соргонууд 4,4 километртэ, канализаци 2,5 километртэ татагдажа, ашаглалгада үгтөө. Кабанск, Баргажан, Ѕагдарин болон бусад тосхонуудай гэр байрануудта уһанай соргонууд, канализациин һубагууд татагдахаар хараалагданхай.

Үйлсэ гудамжануудые зайн галаар гэрэлтүүлхэдэ, ямар һайн бэ даа! Кабанск, Хори, Загарай, Хэжэнгэ, Петропавловка, Хэрэн тосхонуудай үйлсэ гудамжанууд һүниндөө һайнаар гэрэлтүүлэгдэнэ.

Гэр бүхэндэ хүйтэн, халуун уһа оруулха, байрануудые ууралаар дулаасуулха талаар үшөө ехэ юмэн хэгдэхэ болоно. Эдэ хэмжээ ябуулганууднай соёлой хоёр жэлэй добтолгын шухала хубинуудай нэгэн ха юм. Тиимэһээ тусхай түсэбэй ёһоор бүхы хүдэлмэри ябуулагдаха зэргэтэй.

Томо томо тосхон, һууринуудта ехэ барилганууд бодхоогдохоор хараалагдана. Тиимэһээ барилгын бүхы проект, түсэбүүдые наринаар сахижа, гэр бүхэниие зайн галтай, уһатай, ууралаар дулаасуулдаг болгохын хойноһоо ехэ тэмсэл хэхэ болонобди.

> **„Ажалшадай ажаһуудал улам һайжаруулгые гол зорилго гэжэ тодорхойлходоо, тэрээндэ халирхайгаар, һэбхеэр хандажа болохогүй; Арад зоной ажабайдал нилээд ехээр һайжаруулха гэһэн хараа түсэб бэелүүлхын тулада сагшье, горитой оролдолгошье, ехэ гэгшын мүнгэ нөөсэшье хэрэгтэй. Энэ талаар хэхэ юумэмнай угаа ехэ.“**
>
> **(КПСС-эй XXIV съезд дээрэ Л. И. Брежневэй хэһэн элидхэлһээ).**

Ногооруулга, дардам һайн харгынууд...

ТОСХОН, ҺУУРИНУУДЫЕ ногооруулга, үйлсэ гудамжануудтань модо олоор һуулгаха гээшэмнай соёлой добтолгын ехэл удха шанартай хэмжээ ябуулга болоно. Һанаадшье үзэхэдэ, ногоохон набшаһатай модод, һайхан үнэрөөр анхилһан шэнэһэн, хасуури гудамжаар һубарижа һуухадаа, нюдэндэ урин, хүнүүдые баясуулмаар ха юм.

Соёлой энэ хоёр жэлэй туршада республикын тосхон, һууринуудай гудамжануудта миллионһоо бага бэшэ модон, һөөгүүд һуулгагдажа, шэнэ сэсэрлиг, скверүүд таригдаха байна. Иимэ зорилго манай урда табигдана: аймаг, колхоз, совхоз бүхэнэй түбүүдтэ, хүдэлмэришэдэй посёлок бүхэндэ ехэ һайн сэсэрлиг, парк таринжа, гэр бүхэнэй хорёо соо мододые һуулгаха шухала. Энэмнай бүтэмөөр хэрэг ха юм даа.

Баруун Сибириин Омск хотын ажалшадай дүй дүршэлые бидэнэр үргэнөөр хэрэглэхэ зэргэтэйбди. Энэ хотодо һуулгагдаһан мододой бүхы талмайе хотын хүн зоной тоо толгойдо хубаахада, хүн бүхэндэ 15,5 дүрбэжэн метр талмай хүртэнэ. Энэ талмайнь сэсэрлиг ногоон болонхой.

Шэнэ гэрнүүдые ашаглалгада үгэхэдөө, газаагуурнь мододые һуулгаха тухай бодомжолдог болохо хэрэгтэй.

Жэшээлхэдэ, Баргажанай аймагай Усть-Баргузин, Шитхан, Үүрэг тосхонуудай хүн зон гэрэйнгээ газааһуур мододые олоор һуулгажа, саад таридаг заншалтай болонхой. Тэрэниие́нь һайшаамаар.

Тосхон, һууринуудай үйлсэ гудамжануудаар мододые олоор һуулгаба гэлэй һэмди. Теэд тэдэнээ һайнаар харууһалаагүй һаамнай, бүхы хүдэлмэримнай гансата хосорхо ха юм. Һуулгаһан мододуудаа дары түргэн хорёолхо шухала болоно. Тиихэдэ эмхи зургаан, предприяти, һургуули бүхэн өөһэдын участогтай байха зэргэтэй. Эзэгүй нэгэшье модон байха ёһогүй.

Харгы замуудые татаха, бариха хэрэг һүүлэй жэлнүүдтэ яһала урагшатайгаар ябажа байна. Наймадахи табан жэлэй туршада нилээд ута, олон модондо харгы замууд асфальтаар хушагдаа. Энэ табан жэлэй туршада харгы замуудые заһабарилха, тэдэниие асфальтаар хушаха хэрэгтэ нилээд ехэ мүнгэн һомологдонхой. Жэл бүхэндэ 8 миллион түхэриг гаргашалагдаха. Эдэ мүнгые эзэн ёһоор, нягтаар ашаглаха шухала.

Хүдөөгэй харгынууд тухай хэлэхэ болоо һаа, эндэ олон үгэ хэрэгтэй хаш. Юуб гэхэдэ, аймагуудаймнай тосхон, һууринуудай хоорондохи харгынууд ехэл муу байна. Тиимэһээ харгын аюул яһала болоно.

Тосхонууд хоорондохи харгынуудые асфальтаар хушаха зорилго замшадай урда табигданхай. Никольск, Зырянск, Максимиха, Творогово болон бусад тосхонуудһаа Улаан-Үдэ тээшэ ерэһэн автомашинын харгынуудые, Прибайкальск, Кабанск, Хэжэнгэ, Мухар-Шэбэр, Селенгинск болон бусад тосхонуудай үйлсэнүүдые асфальтаар хушуулха болонобди.

Харгы зам барилгын, заһабарилгын управлениин бүхы техникэ республикын харгынуудые һайн болгохо хэрэгтэ һайнаар хэрэглэгдэжэ, ойрын хоёр жэлэй туршада Буряадаймнай харгы замууд дардам, тэгшэ, ялхигүйнүүд болог лэ!

Эмхидхэлгэ, эмхидхэлгэ, үшөө дахин эмхидхэлгэ

РЕСПУБЛИКЫМНАЙ нютагай Соведүүд, предприяти, колхоз болон совхозуудай коллективүүд хэжэнгынхидэй, Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой гэшүүдэй үүсхэлые халуунаар дэмжэжэ, соёлой хоёр жэлэй добтолгодо оролсон, тосхон, һууринуудаа болбосон түхэлтэй, гоё һайхан болгохо талаар ехэ һайн түсэбүүдые хараалба. Мүнөө соёлой хоёр жэлэй добтолгын хэр ябажа байһан тухай шалгаха, ажал хүдэлмэриие эмхидхэхэ, хүтэлбэрилхэ республиканска болон аймагуудай тусхай штабууд байгуулагданхай. Мүн иимэ штабууд городской, сельскэ болон поселково Соведүүдэй дэргэдэ эмхидхэгдэнхэй. Тиимэһээ ажалшадай депутадуудай аймагуудай, городской, районно, сельскэ болон поселково Соведүүдэй гүйсэдкомууд хараалагдаһан хэмжээ ябуулгануудай хэр дүүргэгдэжэ, бүтээгдэжэ байһые ходо шалгажа байха зэргэтэй.

Соёлой хоёр жэлэй добтолго зарим аймагуудта эмхитэйгээр, һайнаар ябажа байна. Жэшээлхэдэ, Бэшүүрэй, Зэдын аймагуудта модо һуулгаха, модо бэлэдхэхэ, үйлсэ гудамжануудые арилгаха, палисаднигуудые шэрдэхэ талаар хэдэн олон субботник, воскресникүүд үнгэргэгдөө. Нютагай Соведүүдэй саг үргэлжын комиссинуудай штабууд, олониитын түлөөлэгшэд гэр бүхэндэ ариг сэбэрые сахилгые шалгана.

Тосхонойнгоо болбосон түхэлтэй байхын, гэр байрын газаагуурхиин гоё һайхан байхын түлөө соносхогдоһон мурысөөн Бэшүүрэй аймагай нютагай Соведүүдэй хоорондо дэлгэрэнхэй. Мурысөөндэ илажа гараһан гэрнүүдтэ «Эрхим байра» гэһэн гаршаг үлгэгдэнэ.

Дайнай инвалидууд, пенсионернүүд, ажал хэжэ шадахаяа болиһон хүнүүдэй гэр байрануудые заһабарилха, тэдээндэ туһалха, газаахииень арилгаха талаар нилээд ехэ хүдэлмэри ябуулагдана. Совет засагай түлөө тэмсэгшэдтэ, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда баатарай үхэлөөр унагшадта зорюулагдажа бодхоогдоһон хүшөөнүүд һэргээгдэнэ.

Мүнөө, хабарай сагта, модо һуулгахада ехэ таатай болоод байна. Тиимэһээ тосхон һууринуудай хүн зон эмхитэй гуримтайгаар гудамжануудтаа гаража, тротуарнуудые заһабарилха, сэсэрлигүүдые тариха, палисаднигуудые шэрдэхэ — иимэ ехэ даабаринуудтай болоно.

Хэжэнгын аймагай Ушхайта тосхоной ажалшад яһала эдэбхитэйгээр хүдэлжэ байна. Гудамжые зүбшаһан хашаа бариха модон отологдонхой, хёосо хюреөдэгдэнхэй. Иигээд үйлсөөрнь модод һуулгагдахань.

Тиибэшье зарим аймагуудта соёлой хоёр жэлэй добтолгын долгин эршэгүй зандаа. Жэшээлхэдэ, Прибайкалиин, Хориин, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй болон бусад аймагуудта тосхон, һууринуудые болбосон түхэлтэй, гоё һайхан болгохо хэмжээ ябуулганууд, ажал хүдэлмэри үшөө ёһоор эхилээдүй байна. Юу хэхэ, хаана юу бариха, ямар гудамжануудые бии болгохо тухайгаа тодорхойлон табиһан түсэб, проектнүүд олонхи аймагуудта үгы.

Соёлой хоёр жэлэй добтолгын штабууд, нютагай Соведүүдэй гүйсэдкомууд эдэ дутуу дунданuудаа дары түргэн, ойрын сагта усадхажа, гүрэн түрын удха шанартай энэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр оролсохо зэргэтэй.

Тосхонуудай үйлсэ, гудамжануудые ногооруулха, гэр байрануудые заһабарилха, шэрдэхэ, будаха ажал хүдэлмэридэ нютагай хүн зониие, олониитые үргэнөөр хабаадуулжа, үлэһэн нэгэ жэлэй туршада нилээд ехэ юумэ бүтээхэ болонобди.

Республикын министерство, ведомствэ, предприяти болон эмхи зургаанууд соёлой хоёр жэлэй добтолгодо мүн лэ оролсожо, хүдөө нютагай ажалшадта туһалха өөһэдын тусхай түсэбтэй байха зэргэтэй.

Буркоопсоюз, Буряадай модо худалдалгын бааза, Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи хангалгын. наймаанай управлени хүн зондо хэрэгтэй модо, шифер, сонхын шэл, олифа, шэрэ худалдаха болоно. Тиихэдэ барилгын материалнууд аймаг бүхэндэ таһалгаряагүй худалдагдаха зэргэтэй.

Байрын-коммунальна ажахын, хүн зониие ажаһуудалай талаар хангалгын министерствын предприятинууд хүдөө нютагуудай гэр байрануудые заһабарилха тусхай бригадануудые эмхидхэжэ байна.

Колхоз, совхозуудай, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд барилгын материалнуудаар, унаагаар хүн зониие хангажа, гэр байраяа газаахияа һэргүү, гоё болгохын түлөө оролдоһон хүн бүхэндэ туһалха зэргэтэй бшуу.

Соёлой хоёр жэлэй добтолгын эхилһээр тэбхэр жэл болохоёо байна. Энэ хугасаада хэгдэһэн ажал яһала ехэ aаб даа. Тиибэшье үшөө хэхэ юумэмнай далай мэтэ ехэ байна.

Тосхон, һууринуудые болбосон түхэлтэй, гоё һайхан болгохо хэрэг хадаа гүрэн түрын удха шанартай бшуу. Буряадай АССР-эй, СССР-эй байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойнуудые республикымнай ажалшад нэрэтэй түрэтэйгөөр угтажа, тосхон, һууринуудаа гоё һайхан болгохын түлөө тэмсэхэ байха гэжэ найдагдана.

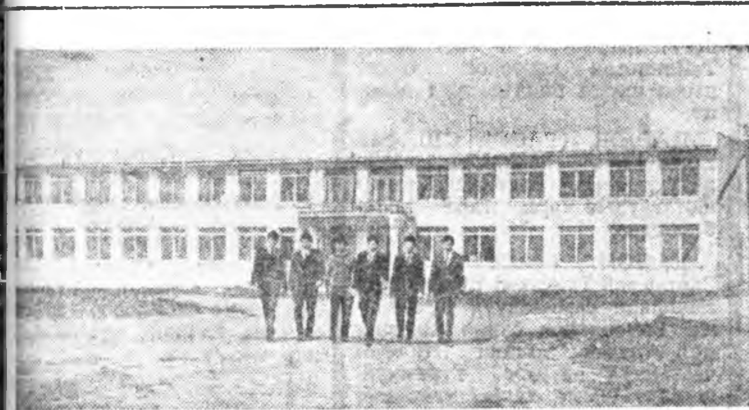

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой түб бууса — Хушуун-Үзүүр тосхондо һургуулиин шэнэ, хоёр дабхар байшан баригданхай. Һургуулиин хуушан гэр соо үхибүүдэй хамтын байра түбхинэнхэй.

Иимэ һаруул, һайхан ордон соо һуухада гоё даа!

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Хушуун-Үзүүр тосхоной һургуулиин байшан.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

УРМАТАЙ БАЙДАГ...

Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой түб бууса — Хушуун-Үзүүр тосхоноор ябажа үзөө һэн гүт?

Энэ тосхоной барилганууд ехэ һайн. Һургуулиин хэдэн ордонууд. Нютагай музей. Столово.

Арбан жэлэй урда тээ энээгүүр ябаһан хүн мүнөө энэ тосхониие танихагүй. Юуб гэхэдэ, шэнэ шэнэ гудамжанууд эндэ бии болошонхой. Магазин, клуб, библиотекэ.

Тиихэдэ энэ колхозой нэгэ отделени Калиновка тосхон сэсэрлиг ногоон модод соо умбажа һуудаг. Айлнуудай гэрнүүд бултадаа шахуу шэнэнүүд, гоё сонхонуудтай. Ханануудынь шэрдэгдэнхэй. Гэр бүхэнэй хажууда модод һуулгагданхай.. Иимэ гудамжаар ябахада, урматай байдаг.

«Знамя Ленина» колхоз энэшье жэлдэ нилээд ехэ барилга бодхоохонь. Хорин табан үхибүүнэй ясли, 180 хүнэй һууритай клуб, колхозой конторо, болон бусад гэрнүүд гаргахань. луунай фермэ баригдахань.

МАНАЙ КОРР.

ДЭЭДЭ ЗУРАГ ДЭЭРЭ «Знамя Ленина» колхозой Калиновка тосхоной гудамжа.

Ц. ЦЫРЕНЖАПОВАЙ фото.

Уран гартаниие хабаадуулая!

Гоё угалзатай, һиилүүртэй сонхотой гэрнүүдые харахада, урматай даа! Иимэ гэрнүүдтэй һуурин, тосхоной үйлсөөр ябахадаш «нюдэнэй хужарлама» зохид байдаг.

Хабар зунай сагта иимэ тосхоной гудамжаар үнгэрхэдэш, сэл ногоон набшаһатай уляангирнууд һэбшээ һалхинда найгажа, бурзан сагаан сэсэгүүдээ монһоной эшэнүүд һэжэрэн һууха.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Улаан-Үдын аймагай Дунда-Бухэн тосхон. Олонхи айлай сонхонууд уран гоё һиилүүртэй. 2. Энэл аймагай Саратовка тосхоной гудамжа.

С. ЦЫДЫПОВЭЙ фото.

ХАРГЫ ЗАМАЙ АЮУЛ УСАДХАХЫН ТҮЛӨӨ

Харгы замай аюул усадхахын түлөө Бүхэсоюзна һара майн 15-һаа эхилбэ. ТАСС-ай корреспондентын гуйлтаар СССР-эй дотоодын хэрэгүүдэй министрэй орлогшо Б. Т. ШУМИЛИН гүрэн түрын шухала удха шанартай энэ хэмжээ ябуулга тухай хөөрэнэ.

— Хабарай дуулим саг оршон ерэнхэй. Үмсэдөө автомобиль, мотоцикл, мотороллер ба мопедтэй олон арбаад мянган хүнүүд үбэлдөө машинаяа гараждаа табиһан байгаа һаа, мүнөө машина, мотоциклаараа ябадаг болобо. Сагай дулаархада, хүн зоной олоороо үйлсэ гудамжануудта, саад сэсэрлигүүдтэ гарадаг байһаниинь мэдээжэ ааб даа. Аяншалагшад хото городуудта олошорно. Эдэ бүгэдэ харгы замай хүдэлөөе улам эдэбхитэй болгоно бшуу. Энээнһээ уламжалан, харгы замуудта аюулта ушар олошордог гээшэ.

Харгы замай аюул усадхаха һара май — июньдэ үнгэрхэ. Энэ хадаа зунай һайхан сагай оршон ерэжэ байһан үе болоно. Эгээл энэ үедэ харгы замуудта аюул олоор тохёолдодог юм гэжэ статистика гэршэлнэ. Энэ юунһээ болоноб гэхэдэ, үмсын автомобиль болон мотоциклтай хүнүүдэй олонхид үбэлэй турша соо машинын жолоо барингүй байхадаа, шадабаряа гээдэг юм. Үйлсэ гудамжануудта, харгы дээрэ велосипедтэй хүнүүд олошорно. Һуралсалай жэлэй дүүрэхэдэ, үхибүүд харгы дээгүүр элдэб наада эмхидхэдэг...

Нёдондо жэлэй ноябрьда болоһон Бүхэсоюзна декадник олон тоото эмхинүүдэй, үргэн нийтэ улад зоной анхарал ехээр татаа һэн. Харгы замай аюул усадхалгада, транспортын техническэ байдал, жолоошодой ба хүнүүдэй жаяг журам һайжаруулгада тэрэ горитой нүлөө үзүүлһэн байгаа. Эдэ бүгэдын ашаар харгы замда тохёолдодог аюул усалай бага болоһониинь элитэ. Партийна, совет, профсоюзай, комсомолой органууд, автотранспортна, коммунальна, харгы замай эмхинүүд, хэблэл, радио, телевидени, кино энэ талаар габьятай.

Үнгэрэгшэ жэлэй декаднигһаа тус һара ехэ илгаатай. Юундэб гэхэдэ, үргэн дэлюун, баян дэлгэр манай Эхэ орон дотор иимэ шухала хэмжээ ябуулга оройдоол арбан хоногой турша соо үнгэргэхэ гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Тиимэһээ бүхы эмхинүүд арга боломжонуудаа гүйсэд һайнаар ашаглажа шадаагүй. Энээниие хараада абахада, һара ашатай туһатай байхаар хүлеэгдэнэ. Нёдондо эмхидхэгдэһэн декадник зургаан союзна республикада, РСФСР-эй 27 автономито республика, хизаар болон областьнуудта һара боложо үнгэрхэдөө, нилээд ехэ удха шанартай байһан юм.

Транспортын жэлэй техническэ харалга энэ һарын үедэ дүүрээ.

Түмэр замай переезднүүдые тааруулан табиха хүдэлмэри гүрэнэй автоинспекциин хүдэлмэрилэгшэдэй, харгы замай ба коммунальна эмхинүүдэй хүтэлбэрилэгшэдэй анхаралда абтаха.

Һүүлэй үедэ трактористнуудай гэмээр аюул усал бүри олоор тохёолдодог болонхой. Мүнөө тракторaар ашаа шэрэлгэ улам үргэдөө. Жэшээлхэдэ, нёдондо жэл Белоруссида трактористнуудай гэмээр аюул усалай арбанай нэгэ хуби, Молдавида бүришье ехэ аюул тохёолдоһон байна. Тиимэһээ трактористнуудай гэмээр харгы замуудта аюул усалай тохёолдохогүйн тула колхоз, совхозууд, предприятинууд шухала хэмжээ абаха зэргэтэй.

Үйлсын хүдэлөөнэй ёho дүрим идхаха, хүн зоной дунда ойлгуулгамжын хүдэлмэри ябуулха хэрэгтэ онсо анхарал хандуулагдаха байна. Энэ хэрэгтэмнай хэблэл, радио, телевидени, кино ехэ туһа хүргэхэ аабза гэжэ этигэн найданабди. Харгы замай аюул усадхахын тула ехэ туһа хүргэжэ шадаха байһыень «Ленинградская правда», «Голос Риги», «Молот» ба «Комсомолец» (Ростов-на-Дону), «Вечерний Ростов» гэжэ газетэнүүдэй, эдэ хотонуудай телевидени ба радио-дамжуулгын комитедүүдэй, «Маяк» гэжэ радиостанциин дүй дүршэл гэршэлнэ.

Бага балшар үхибүүдтэ анхаралаа илангаяа ехээр хандуулха ёһотойбди гэжэ министрэй орлогшо тэмдэглээ. Һарын үедэ ГАИ-гай хүдэлмэрилэгшэд үйлсын хүдэлөөнэй ёho дүрим тухай лекцинүүдые уншаха, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэхэ, тусхай шэнэ фильмүүдые харуулха юм. Элдэб плакадууд, һануулганууд барлагдан гаргагдаха. Үхибүүдые харгы замай аюулһаа зайсуулха хэрэгтэ профсоюзай, комсомолой, пионерэй эмхинүүд, багшанар болон түрэлхид хабаадалсаха ёһотой.

Үмсын машина, мотоциклтай хүнүүдэй дунда ойлгуулгамжын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулагдаха. Суглаанууд, хөөрэлдөөнүүд, тусхай хэшээлнүүд эмхидхэгдэхэ байна. Эндэ автомотоклубуудай хүтэлбэрилэгшэдһөө, предприятинуудай, колхоз, совхозуудай захиргаануудһаа, нийтын эмхинүүдһээ ехэ юумэн дулдыдаха.

Һарын зорилгонууд ехэ, харюусалгатай. Нийтын эмхинүүдые, олониитэ улад зониие эдэбхитэйгээр хабаадуулбал, тэдэниие шиидхэлгэдэ һайн дүнгүүдые туйлажа болоно. Энэ гүрэн түрын удха шанартай хэмжээ ябуулга хаа хаанагүй дэмжэгдэжэ, харгы замай аюул зайсуулагдаха аабза гэжэ найдагдана.

Совет Социалис Республикануудай Союзай байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо зорюулагд[...] Украинын ССР-эй уран зураашадай зохёолнуудай выставкэ Москвада нээгдэбэ.

Мянга табан зуу гаран зурагууд эндэ харуулагдана. Булад хайлуулагшад, алтан шарга[...] ряа ургуулагшад, город, тосхонуудые бодхоогшод, гол мүрэнүүдэй урасхал ондоо. тээшэнь [...]лүүлэгшэд тухай уран зурагууд эндэ бии.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: уран зурааша В. П. Хитровой «Творчество» гэжэ зураг.

ТАСС-ай фотохроника.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ТҮМЭРЭЙ ХАЯДАҺАН— ОРОНОЙ НӨӨСЭ

Түмэрэй хаядаһа, үнгэтэ металлай үлэгдэл суглуулха талаар байгша оной нэгэдэхи кварталда дэлгэрһэн мүрысөөнэй дүн гаргагдажа, түрүү һуури эзэлһэн аймаг, коллективүүд тодоруулагдаба. Тиигэжэ Улаан-Үдэ хотын гурбан район, Баргажанай, Бэшүүрэй, Загарайн, Захааминай, Кабанскын, Хяагтын аймагууд бусадай дундаһаа онсо шалгарба.

Социалис мүрысөөндэ эрхимлэһэн Улаан-Үдэ хотын Железнодорожно, Советскэ, Октябрьска райгүйсэдкомуудта тус тустаа 100, Баргажанай, Бэшүүрэй, Загарайн, Кабанскын, Хяагтын аймгүйсэдкомуудта 50—50 түхэригэй мүнгэн шан барюулха гэһэн тогтоол Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет һаяхан гаргаба. Мүн түмэрэй хаядаһа суглуулха хэрэгтэ эдэбхи үүсхэлтэйгээр хабаадалсаһан предприяти, эмхи зургаануудай олохон хүдэлмэришэд мүнгэн шанда хүртэбэ.

СЭДЬХЭЛЭЙ УРЯАГААР

Улаан-Үдын Октябрьска районой ямар нэгэн зургаанда ороходоо, һаншагаа сайжа, буурал толгойтой болоһон хүгшэнтэй уулзажа болохот. Тэрэ нийтын хэрэгээр КПСС-эй райком гү, али ВЛКСМ-эй райком ошоһон лэ байдаг. Үгышье гэбэл, пенсионернүүдэй ажаһуудаг гэрнүүдтэ ябажа, хэндэ ямар туһаламжын хэрэгтэй болоһые элирүүлээд, гэр байрын захиргаанда ошодог. Нэгэ үгөөр хэлэхэдэ, миин гэртээ һуужа шададаггүй хүн даа.

Олоной хэрэгэй түлөө оролдожо ябадаг энэ хүгшэнэй нэрэ обогые Октябрьска районой ажаһуугшадһаа асуугаа һаатнай, Парасковья Ильинична Козулина гээшэ гээд үхибүүдшье, наһатайшуулшье х э л э э д үгэхэдөө болохол. Улад зондо хүндэтэй болоһон хадаа үндэр наһатай энэ хүгшэн нийтын олохон тушаалда һунгагданхай. Тэдэнэйнь нэгэ хэдые дурдая. Тусхайта пенсионер Парасковья Ильинична КПСС-эй Октябрьска райкомой дэргэдэхи пенсионернүүдэй партийна организациин секретариин орлогшоор, парти болон комсомолой ветерануудай соведэй түрүүлэгшын орлогшоор, К. Марксын нэрэмжэтэ гудамжадахи 31-дэхи байрын ажаһуугшадай комитедэй түрүүлэгшээр һунгагдаһан юм.

Нүхэр Козулина ВЛКСМ-эй райкомтой сугтаа Совет Арминн, Далайн-Сэрэгэй Флодой 54-дэхи жэлэй ойн һайндэрэй болоходо, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда хабаадагшадта амаршалгын бэшэг эльгээһэн, заримандань үнэтэ бэлэгүүдые барюулалсаһан байха юм. Мүн соведэйнгөө гэшүүн, ветеран бүхэнэй ажабайдалаар һонирходог, хэнэй түрэһэн үдэр болохоноь бэ, хэн партида ороһон алдарта ойгоо тэмдэглэхэеэ байнаб гэжэ Парасковья Ильинична мэдээд лэ байдаг. Жэшээлхэдэ, партизан ябаһан, мүнөө тусхайта пенсионер Петр Владимирович Агильдин һаяхан 75 наһаяа гүйсөө. Ветерануудай совет болон комсомол энэ суута партизанай 75 наһанай ойе һайнаар тэмдэглээ.

«Текстильщик» гэжэ соёлой байшанда гурбан үетэнэй уулзалга үнгэргэлгэдэ Парасковья Ильинична ехэхэн эдэбхи үүсхэл гаргаа һэн. В. Кожевинэй «Сибириин домогто партизан» гэһэн номоор партизан хүдэлөөнэй командир Нестор Александрович Каландарашвилиин ажал ябуулга тухай һонирхолтой хөөрэлдөөн эндэ болоо. Домог суута патриодой басаган Нина Несторовна Каландарашвили энэ уулзалгада хабаадалсаа. Эсэгынь а ж а б а й д а л, ажал ябуулга тухай хөөрэһэн Кавказай телестудиин фильм асараа.

Эсэхэ сусахые мэдэхэгүй коммунист эхэнэрэй хэһэн, ябуулһан хүдэлмэриие тооложо барахагүйш. Илангаяа залуушуулые коммунис үзэл сурталтайгаар хүмүүжүүлхэ хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг. Хэһэн хүдэлмэринь үндэрөөр сэгнэгдэжэ, «Буряадай АССР-эй культурын габьяата хүдэлмэрилэгшэ» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ П. И. Козулинада олгогдоһон байна.

Д. КОЛМАКОВ.

ТҮРҮҮШЫН ГЕРОЙН НЭРЭМЖЭТЭ

ПЕТРОПАВЛОВКА (**Телефоноор абтаба**). Зэдын аймагай түб һууринда манай Буряад ороноһоо Советскэ Союзай түрүүшын Герой Гармажаб Аюрович Гармаевай дурасхаалта шанда хүртэхын түлөө мүрысөөн спортын гурбан зүйлөөр үнгэргэгдэбэ. Мүрысөөндэ Зэдын аймагай спортсменүүдһээ гадна, Хяагтын, Сэлэнгын аймагуудай суглуулагдамал команданууд хабаадалсаа.

Бүхэ барилдалгаар үнгэргэгдэһэн тулалдаанда Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой бүхэшүүлэй команда түрүү һуури эзэлжэ, КПСС-эй Зэдын райкомой, аймгүйсэдкомой дамжуулгын кубок, грамотатайгаар барюулагдаба. Эндэ колхозой бүхэшүүл Владимир Гомбоев, Цыден-Дамба Аюшеев, Улан Цыренов гэгшэд уулзалга бүхэндөө илалта туйлажа, командаяа түрүү зэргэдэ гаргалсаһан байна. Хоёрдохи, гурбадахи һууринуудые Хяагтын аймагай, Петропавловка тосхоной команданууд эзэлбэ.

Мүн волейбол, мэргэн буудалгаар үнгэргэгдэһэн мүрысөөндэ Петропавловка тосхоной, «Заречный» совхозой команданууд эрхим байба.

Хүнгэн атлетикэ. Аймагай «Зэдын үнэн» газетын дамжуулгын кубогта хүртэхын түлөө үнгэргэгдэһэн урилдаанда Петропавловкын дунда һургуулиин һурагшад түрүү һуурида гараа.

Удаань бүхы спортсменүүдэй жагсаал боложо, нютагайнгаа баатар хүбүүнэй хүшөөгэй дэргэдэ митинг үнгэргөө. КПСС-эй райкомой нэгэдэхи секретарь А. Р. Потепалов митинг нээгээ. Ирагуу хүгжэмэй аялга доро баглаа сэсэгүүд тэндэ табигдаба.

В. ГАРМАЕВ.

ҺУРАГШАД АЖАЛДА ДҮРШЭНЭ

Буряадай хүдөө ажахын техникумэй агрономическа факультедэй бүлэг студентнэр Исэнгын совхоздо (Ярууна), «Улаан Оронго» колхоздо (Улаан-Үдын аймаг) ажалай дүршэл гарахаяа ошобо. Һурагшад орооһото ургамалнуудые тариха хүдэлмэридэ хабаадалсаха байна. Тиихэдэ тэдэнэр таряан ажал, тэжээлэй ургамал тарилга, газар таряалан уһалалга, ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулга гэхэ мэтые шудалжа, ажалай дүй дүршэл гараха, эрдэм мэдэсэеэ дээшэлүүлхэ юм. Гэхэтэй хамта, ажахынууд хабарай тарилгын халуун хаһын үедэ ехэхэн туһаламжа абаха болоно бшуу.

Техникум дүүргэгшэд Шэтын, Эрхүүгэй, Амарай областьнуудта, Приморско хизаарта үйлэдбэриин практика гарахаар эльгээгдэбэ.

М. МЕДОВАЯ.

ҺОНИРХОН ХАРАА

Гүрэнэй Буряадай драмтеатрай коллективэй нэгэ бүлэг артистнар Хэжэнгын аймагай «Первомайский» совхозой ажалшадта «А зори здесь тихие» гэжэ зүжэг буряад хэлэн дээрэ харуулба.

Тус совхозой Хөөрхэ, Эдэрмэг тосхонуудта ажаһуугшад зүжэгые һонирхон хараха зуураа, гол роль гүйсэдхэһэн Буряадай АССР-эй габьяата артист Виктор Самандуевай наадые һонирхон тэмдэглээ.

Ганса эхэнэрнүүдһээ бүридэһэн отделениие хүтэлбэрилхэнь сержант Федот Васковто хүнгэн хэрэг бэшэ байгаа. Теэд психологическа талаараа эхэнэрнүүдэй дүрэ оложо шадаһан хүтэлбэрилэгшэ тэдэнэрээ дайсанһаа тунхарихагүйгөөр зоригжуулна. Сержант Васков-Самандуевай болон тэрэнэй хүтэлбэрилһэн зургаан эхэнэрнүүдэй образ харагшадта удаан һанагдаха байха.

Манай корр.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

ХУУШАНАЙНЬ ЗУРАГУУДААР БАГСААЖА...

«Олоной зүрхэ сэдьхэл хүлгөөдэг Ковалевой фрескэнүүдые бидэ дахин харахала болёобди... Тэрэнэй ёһотойл олон янзын үнгэнүүдээр зураглан шэмэглэһэн б ү т э э л н ү ү д э э р саашадаа һайхашаан бахархаха аргагүй болонхойбди...».Ород арадай эртэ урдын дурасхаалта бүтээлнүүдэй нэгэн, дайнай үедэ фашистнуудай һандаргаһан Ковалёводохи һүмэ тухай СССР-эй Наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент В. Н. Лазарев уйдхар гашуудалтайгаар иигэжэ бэшээ һэн.

Нэгэ хэдэн жэлэй саада тээ һүмые һэргээхэ гэжэ шиидхэгдээ. Олон жэлэй туршада Новгородой хуушанай бүтээлнүүдые һэльбэн шэнэлжэ байдаг нютагай архитектор Л. Е. Красноречевтэ энээнэй проект зохёохо даабари үгтэһэн байгаа. Хоггүй үгы болошоһон энэ барилгые һэльбэн шэнэлхэ гээшэ тиимэ амархан бэшэ. Харин мүнөө тэрэнэй һууриин болон ханануудай зарим хубинууд лэ үлэнхэй.

Зол боложо, олон тоото тэрэнэй зурагууд олдобо. Мүн архивуудһаа олдоһон тус бүтээлэй хэмжүүрнүүд, һиилүүрнүүд болон зурагууд олохон техническэ асуудалнуудые шиидхэхэдэ туһалаа.

Уданшьегүй һэльбэн шэнэлэлгын хүдэлмэри хэгдэжэ эхилбэ. Нэн түрүүн һууриин, ханын үлэгдэлнүүд бэхилхэ бодосуудаар сүршэгдэбэ. Иигэжэ эртэ урдын ородой зодчествын гайхамшагта бүтээл дахин бодхоогдохонь.

В. ЧЕРНЯЕВ,
ТАСС-ай корр.

Новгород.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

УРДА ВЬЕТНАМ. НВСО-гой сэрэгшэд дайсадтаа шанга сохилто хэжэ байһаар.
ЗУРАГ ДЭЭРЭ: американо-сайгонско сэрэгшэдэй позицинуудта НВСО-гой сэрэгшэдэй добтолго.
ВИА—ТАСС-ай фото.

ТЕЛЕФОН • ТЕЛЕГРАФ • РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

БОНН

ВИЛЛИ БРАНДТ ҮГЭ ХЭЛЭБЭ

ТАСС

СССР ба ПНР-тэй ФРГ-гэй хэһэн договорнууд эб найрамдалай, Европын оронуудай үгээ ойлголсолгын хэрэгтэ ехэ туһа хүргэхэ гэжэ ФРГ-гэй федеральна канцлер Вилли Брандт Данийн Обенро хотодо болоһон социал-демократуудай митинг дээрэ үгэ хэлэхэдээ тэмдэглэбэ. Договорнуудые эсэслэн батлаха тухай асуудал ФРГ-гэй Бундестагта үшөө зүбшэн хэлсэгдээгүй. Эдэ договорнуудые эсэслэн баталалгатай нягта холбоотой асуудалнуудые зүбшэлхын тула правительствада ороогүй партинуудай бодожо үзэхэ саг үгтэһэн байгаа гээд В. Брандт хэлээ.

Аюулгүй байдалай, хани харилсаанай асуудалнуудаар нийтэ Европын зүблөөе бэлдэлгэдэ ФРГ хубитаяа оруулха хүсэлэнтэй гэжэ канцлер тэмдэглэбэ.

БЕРЛИН

ЭБДЭРШЭГҮЙ ХАНИ БАРИСААНАЙ ГЭРШЭ

ТАСС

Германо-совет хани барисаанай заншалта недели эндэ боложо дүүрэө. Германо-совет хани барисаанай Галладахи фестиваль тэрэнэй гол зүйлынь болоһон байна. 5000 тухай мэргэжэлтэ, уран һайханай бүлгэмэй артистнууд, хүгжэмшэд, дуушад тэрээндэ хабаадалсаа.

Немец арадые фашизмһаа сүлөөлһөөр 27 жэлэй ойе һайндэрлэлгэдэ зорюулагдажа, хани барисаанай недели үнгэргэгдэбэ.

Немец арадай эрхэ сүлөөгэй түлөө ами наһаяа үгэһэн совет сэрэгшэдэй хүшөөнүүдэй хаяада, энэ һайндэрэй хүндэлэлэй веногуудые табиһан, совет хүнүүдтэй уулзалгануудые эмхидхэһэн байха юм. 3,5 миллионһоо үлүү гэшүүдые нэгэдүүлэнхэй Германо-совет хани барисаанай бүлгэмэй 25 жэлэй ойе һайндэрлэлгын бэлэдхэлэй оршон байдалда хани барисаанай недели үнгэрбэ.

НЬЮ-ЙОРК

ИНДОХИТАДАЙ ФРОНТНУУДТА

ТАСС

Урда Вьетнамай Арадай сүлөөлэлгын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй частьнууд дайсанай Данангдахи агаарай-сэрэгэй баазые ракетээр, артиллереэр буудаһан байна. Сүлөөлэлгын хүсэнүүд Контум хотодо шэбээлһэн дайсанай бэхилэлтэнүүдтэ добтолходоо, хэдэн газараар сүмэрэн орожо, тэдэниие ехэ гээлтэ хоролтодо оруулба. Урда Вьетнамай сэрэгүүдэй байдаг Контум шадар «угаа хүндэ хүшэр» байна гэжэ баруунай агентствэнүүдэй корреспондентнүүд сэгнэнэ.

Урда Вьетнамай эрье шадарай провинцинуудта шанга байлдаанууд боложо үргэлжэлһөөр.

Патриодууд Хюэ хото шадар эшээлһэн дахуул сэрэгүүдэй бэхилэлгэнүүдые хайра гамгүйгөөр буудаһан байха юм. Анлок хото шадар, Тайнинь провинцида, мүн Сайгониие Тайниньтай холбодог харгы дээрэ шанга байлдаанууд болоно.

ПАРИЖ. (ТАСС). США-гай тактическа авиациин самолёдууд Урда Вьетнамай газар нютагуудые хори гара дахин бомбодоо.

ХАНОЙ. (ТАСС). Хойто Вьетнамай Тханьхоа провинцида американ самоледууд добтолжо бомбодоһон байна. Вьетнамай Арадай армиин ПВО-гой частьнууд эзэрхэг түримхэйшүүлдэ шанга харюу үгэхэдөө, тус провинцида дайсанай хоёр самолет буудажа унагаагаа.

Вьетнамай Демократическа Республикын МИД-эй түлөөлэгшэ мэдүүлгэ хэхэдээ, Хайфон ба Хойто Вьетнамай бусад портнуудта эсэргүүгээр США-гай хэһэн харата ябуулгануудые эрид шууд буруушааба.

ВАШИНГТОН

Эзэрхэг түримхэй ябуулгын түшэг

ТАСС

Зүүн-Урда Азиин арадуудта эсэргүү США-гай эзэрхэг түримхэй ябуулгада Таиланд түшэгынь болонхой. Таиландын газар дээрэ Пентагоной ябуулгын улам эдэбхитэйгээр хэгдэжэ байһан ушар энээниие гэршэлнэ. Тус орондохи американ сэрэгшэдэй тоо 36 мянганда хүрөө; эндэһээ ниидэжэ, Вьетнамай, Камбоджын, Лаосой газар нютагуудта добтолхо американ самоледуудай аэродромууд ба баазануудай барилгада хэдэн зуугаад миллион доллар гаргашалагдаа. Вьетнамдахи сэрэгэй ябуулгануудые үргэдхэһэнтэйнь дашарамдуулан, Таиландын үүргын илангаяа ехэ болоһониинь хариин оронуудта США-гай туһалха сэрэгэй уялгануудые хаража үзэдэг сенадай комиссиин һая тунхаглаһан элидхэлһээ элирнэ. Таиландын 6 баазада байрладаг «В-52» түхэлэй хүндэ бомбардировщигууд түхэреэн сүүдхын турша соо ДРВ-гэй газар нютагуудые бомбодоно.

Лаосой патриотическа хүсэнүүдтэй тэмсэлдэ Пентагоной стратегүүд Таиландые шухала удха шанартай гэжэ тоолоно. Бангкогтохи правительство 10 мянга тухай «һайн дуратаниие» Лаос худар эльгээгээ.

Холбоото Штадуудай Таиландда хэжэ байгаа ябуулганууд США-гай конгрессэй һанаа зобооно гэжэ «Вашингтон пост» газетэ тэмдэглэнэ.

УРДА ВЬЕТНАМДА США-гай ТАГНУУЛ УРАГШАГҮЙДЭБЭ

Урда Вьетнамай мүнөө [...]жалтатайгаар добтолжо бай[...] Арадай сүлөөлэлгын зэбс[...] хүсэнүүдэй арга боломжо[...]дые, хаба шадалые бараг[...] хаража үзэхэдөө, США-[...] тагнуул хэдэн алдуу эндүү [...]гаа гэһэн Б. Уоллесой стат[...] Америкын «Нью-Йорк тайм[...] газетэ тунхаглаба. Тус стат[...]гай текст хуряангыгаар [...] толилогдобо:

Урда Вьетнамда хэгд[...] добтолгонууд, тэдэнэй хэмжэ[...] хараа шэглэл — эдэ бүг[...] американ тагнуулда огто [...]леэгдээгүй ушар болоһон бай[...]

Түбэй хада гүбээлиг газа[...] баруун тээһээ зүүлжээ Ко[...] дээгүүр дайсанай гол сохи[...] хэгдэхэ гэжэ национал[...] аюулгүйн соведэй тагну[...] комитет мэдээсээ һэн. Бо[...] дээрээ хойноһоо ураг[...] Куангчи провинци дээгүүр [...] сохилто хэгдэһэн байха юм.

Табан неделиин турша [...] Вьетнамда добтолгын хэгд[...]дэ, «тагнуулшад нэгэтэшье [...] дуу эндүү гаргаагүй» гэжэ [...]шингтондохи тагнуулай за[...] түлөөлэгшэд батална. Дай[...]най хүсэ шадалаа элсүүлэн [...]лидхахын хойноһоо нарин[...]хинажа байһан тухайгаа т[...]нэр мэдүүлнэ.

Коммунистнууд тактиче[...] орёо нарин хараа түсэб [...] хёожо, добтолго хээ, Ку[...] хотые эзэлэн абаа гээд аме[...]кан тагнуулай тусхай туша[...]тад сэхыень мэдэрхэ баа[...] болоно. Гэхэ зуура, тэдэнэр [...]то хүлеэгдээтүй газараар ш[...]га сохилто хээ.

«Коммунистнууд дүтын х[...]гы зам шэлэхэ юм гэжэ т[...]нуулшад хүлеэгээгүй байшо[...] — гэжэ нэгэ хүн хэлэһэн бай[...]

Гадна хүсэтэ буу зэбсэг[...]лон түхеэрэлгэнүүдые аш[...]най машинануудаар, судна[...]даар, буртаг шэрэнги соогу[...]хи зүргэ харгыгаар велоси[...] дээршье шэрэһэн ушар ман[...] гайхуулаа гэжэ Вашингтон[...] тагнуулай түлөөлэгшэд с[...]руунь мэдүүлһэн байха юм.

Электронно оньһон те[...]кээр, элдэб орёо нарин [...] хеэрэлгэнүүдээр хангагд[...] Холбоото Штадуудһаа хо[...] хараа бодолтой байжа, ком[...]нистнууд илажа гараа гээд [...]дэхи зарим тушаалтад тэм[...]лэбэ.

Багсаахада, 30 танкын [...]хадынь «Т-54» түхэлэй, [...]ниинь «ПТ-76» түхэлэй [...] соогуур тамардаг танкну[...] Тайнинь ба Анлок хотонуу[...]дүтэ шадар хүрэжэ ерэхэд[...] американхид, урда вьетнам[...]хид гайхан гэлыжэ, юушье [...]хэ ушар мүрөө алдаһан бай[...]

Эдэ танкнуудай ямар юум[...] иишэ асарагдаһаниинь м[...] болотор элн болоодүй.

«Буртаг шэрэнги соо[...] бэеэ далдалан нюуха ямар [...] хэрэглэһыень элиршэлэн т[...] руулхын тула самолёдуудта [...]бигдаһан радарна түхеэрэл[...]нүүдшье туһалаагүй», — [...] тагнуулай нэгэ хүдэлмэри[...]шэ хэлээ.

(ТАСС).

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаһанда. «Хүдөөгэй коммунист» гэһэн түрүү бэшэг. «Мүрысөөнэй түүхэ-бэшэг» гэжэ нийтэ гаршаг доро материалнууд толилогдобо. Мэргэжэлтын зүбшэл. ТАСС-ай һүүлэй мэдээсэлнүүд.

Хоёрдохи хуудаһанда. «Партийна ажабайдал» гэһэн гаршаг доро «Райкомой түшэг тулгуури» гэһэн корреспонденци. «Люцернын үрэһэ хүрэнгэ хааха»— Б. Останинай корреспонденци. Гэрэл зурагууд хөөрэнэ.

Гурбадахи хуудаһанда. «Хоца Намсараев тухай шэнэ шэнжэлгэ» — В. Найдаковой статья. Хилын саанаһаа.

Дүрбэдэхи хуудаһанда. Спортын һонинууд. Сонсохолнууд.

ЭНХИР КРАН

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА
«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

14.00—Дамжуулгын программа. 14.05—Һурагшадта зорюулагдаһан дамжуулга. 14.35—Һүүлэй һонин. 14.45—Үнгэтэ телевидени. Концерт. 15.30—«Бумбараш»—уран һайханай телевизионно фильм (1-дэхи сери). 16.30—Ленинскэ университет.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

19.00—Концерт. 19.30—«Земля отцов» — уран һайханай фильм.

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА
«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

17.10—Дамжуулгын программа. 17.15 — «Кинопанорама». 19.00 — «Время» — информационно программа. 19.30—Үнгэтэ телевидени. Хоккейгээр СССР-эй чемпионат. «Спартак»—ЦСКА. 3-дахи период. 20.05—«Мой дядя»—телевизионно зүжэг.

УЛААН-ҮДЭ ХАРУУЛНА:

21.30—Телепанорама. 21.50—«Хүгжэм» — телесборник.

«ОРБИТА» ХАРУУЛНА:

23.00—Үнгэтэ телевидени. «В мире животных». 24.00—«Время»—информационно программа.

Манай адрес, телефонууд

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора — 54-5[...] приёмная — 54-93, зам. редактора — 68-08, зам. редактора — [...] 62-62, ответ. секретаря — 50-52, зам. ответ. секретаря — 66-7[...] отделы: партийной жизни — 60-91, сельского хозяйства — 64-3[...] 63-86, пропаганды и агитации — 56-23, промышленности [...] строительства — 61-35, советского строительства и быта — 69-5[...] культуры и школ — 60-21, писем и рабселькоров — 67-81, [...]формации — 34-05, общественная приёмная — 56-62, машин[...] бюро — 57-63, фотолаборатория — 33-61.

Н-03519. Заказ № 12[...]